UCHWAŁA NR IV.29.2019
RADY MIASTA JASTRZĘBIE-ZDRÓJ

z dnia 28 marca 2019 r.

w sprawie Przyjęcia „Programu Polityki Zdrowotnej dla Mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój na rok 2019.”

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j. t. Dz. U. z 2019 r. poz. 506) oraz art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 48 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (j. t. Dz. U. z 2018 r. poz. 1510 z póź. zm.).

Rada Miasta Jastrzębie Zdrój
u c h w a l a:

§ 1. Przyjąć „Program Polityki Zdrowotnej dla Mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój na rok 2019” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Jastrzębie-Zdrój.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta

Piotr Szereda

Załącznik do uchwały Nr IV.29.2019

Rady Miasta Jastrzębie-Zdrój

z dnia 28 marca 2019 r.

PROGRAM POLITYKI ZDROWOTNEJ DLA MIESZKAŃCÓW MIASTA JASTRZĘBIE-ZDRÓJ NA ROK 2019

WSTĘP

Zdrowie to jedna z najcenniejszych wartości w życiu człowieka. Jest podstawą prawidłowego funkcjonowania jednostki we wszystkich aspektach jej aktywności życiowej, a więc rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego.

Zdrowie jednostki jest nie tylko wartością indywidualną, ale także istotną wartością społeczną. Stąd też ogromna odpowiedzialność władz publicznych, które mają prawo i obowiązek do kreowania polityki w trosce o zdrowie społeczeństwa.

Podejmując próbę zdefiniowania terminu polityka zdrowotna w odniesieniu do władzy publicznej, można postawić tezę, że jest to troska administracji samorządowej o ekologiczne i społeczne warunki sprzyjające umacnianiu i rozwojowi zdrowia zbiorowości. Samorządy terytorialne, jako istotne elementy władzy publicznej ponoszą odpowiedzialność za tworzenie polityki zdrowotnej na swoim terenie. Prowadzenie określonej polityki zdrowotnej opiera się na okresowej identyfikacji potrzeb zdrowotnych mieszkańców danego miasta, uzyskanych na podstawie danych epidemiologicznych. Pozyskana w ten sposób wiedza stanowi punkt wyjścia do ustalenia priorytetów i głównych kierunków działań prowadzących do poprawy sytuacji zdrowotnej, opracowania i realizacji oraz koordynacji programów polityki zdrowotnej.

Powszechnie wiadomo, że zdrowie jest jednym z głównych czynników mających wpływ na rozwój gospodarczy oraz poprawę poziomu życia społeczeństwa. Znana jest także zasada, że znacznie bardziej opłacalnym i skuteczniejszym procesem w zachowaniu zdrowia jest zapobieganie niż leczenie i rehabilitacja. Dlatego też profilaktyka i promocja zdrowia powinny odgrywać znaczącą rolę w działaniach podejmowanych przez instytucje odpowiedzialne za zdrowie publiczne, do których należy również samorząd miasta Jastrzębie-Zdrój.

Człowiek jest odpowiedzialny za własne zdrowie. Wszystkie czynniki wpływające na zdrowie jednostki jak i całego społeczeństwa można podzielić według koncepcji „pól zdrowia" Marc"a Lalonde'a na cztery grupy.

1. Największy, bo **53%** wpływ na zdrowie człowieka ma **styl życia**, na który składają się między innymi takie elementy jak: aktywność fizyczna, sposób odżywiania się, umiejętności radzenia sobie ze stresem, stosowanie używek (nikotyna, alkohol, środki psychoaktywne) czy zachowania seksualne.

2. **Środowisko fizyczne** warunkuje stan zdrowia człowieka w około **21%**. Korzystny wpływ na zdrowie mają czyste powietrze i woda, zdrowa i bezpieczna szkoła oraz zakład pracy. Negatywne oddziaływanie środowiska na zdrowie wynika w znacznym stopniu z degradacji środowiska naturalnego, promieniowania jonizującego, hałasu, szkodliwych substancji chemicznych oraz czynników biologicznych.

3. Zdrowie człowieka w **16%** uwarunkowane jest przez **czynniki genetyczne**, które mogą powodować dziedziczne predyspozycje do wystąpienia określonych chorób czy problemów zdrowotnych.

4. Jedynie **10%**, czyli najmniejszy wpływ na zdrowie ma **opieka zdrowotna**, jej struktura, organizacja, funkcjonowanie czy też dostępność do świadczeń medycznych i ich jakość.

Dla zdrowia społeczeństwa istotną rolę odgrywa planowana **promocja zdrowia,** wg Nutbeama to: „zbiór zasad ogólnych o działaniu ludzi, a nie dla ludzi". Promocja zdrowia powinna zaczynać się i kończyć na społeczeństwie lokalnym oraz być ukierunkowana na pośrednie i bezpośrednie czynniki, które mają wpływ na zdrowie, wykazywać pozytywne wartości i ukazywać istotę zdrowia. Promocja zdrowia stoi na gruncie współdziałania jednostki ze społeczeństwem i ma pociągać do współpracy wszystkie sektory środowiska i społeczeństwa. Promocja zdrowia jest również dyscypliną nauki i sztuką pomagania ludziom w dokonywaniu zmian w ich stylu życia, aby mogli zbliżyć się do optimum swego zdrowia.

Nieodłącznym i komplementarnym elementem promocji zdrowia jest **edukacja zdrowotna**. Edukacja zdrowotna to działanie ukierunkowane na jednostki, a promocja zdrowia jest działaniem ukierunkowanym na systemy społeczne. Edukacja zdrowotna to wiedza, ale także przekonania, sposób i styl życia oraz zachowania, które mają na celu utrzymanie zdrowia na określonym poziomie poprzez:

a) zmianę sposobu myślenia o zdrowiu i sensie jego promowania,

b) zwiększenie skuteczności oddziaływania i kontroli nad własnym zdrowiem.

Jest procesem opartym na naukowych zasadach, stwarzającym sposobność planowanego uczenia się umożliwiającym jednostkom podejmowanie świadomych decyzji dotyczących zdrowia.

Promocja zdrowia jest kierowana do osób zdrowych w celu zwiększenia kontroli nad własnym zdrowiem w sensie jego poprawy i utrzymywania, zaś prewencja zdrowotna (profilaktyka) dotyczy zapobiegania występowaniu określonych chorób i może być kierowana do osób z grup wysokiego ryzyka lub do osób, które już chorują. Wyróżniamy III stopnie prewencji:

I stopień: profilaktyka pierwotna - jest kierowana do grup najwyższego ryzyka, ale niechorujących,

II stopień: profilaktyka wtórna - zapobieganie rozwojowi choroby, poprzez szybkie diagnozowanie, rozpoznawanie objawów i leczenie,

III stopień: przeciwdziałanie nawrotom choroby i minimalizacja powikłań i niepełnosprawności.

Prowadzenie szeroko zakrojonych działań profilaktycznych przynosi wymierne korzyści dla społeczeństwa w postaci:

a) zmniejszenia liczby zachorowań

b) zmniejszenia liczby zgonów

c) zwiększenia wykrywalności chorób we wczesnym stadium rozwojowym

d) obniżenia kosztów leczenia

e) zwiększenia odsetka wyleczeń

f) poprawy stanu świadomości społecznej

g) poprawy stanu zdrowia ludności

h) mniejszych strat finansowych

Program Polityki Zdrowotnej dla mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój jest zgodny z opracowywanym na podstawie art. 9 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1916) **Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016-2020** tj.: ustanawiany w drodze rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.

Cel strategiczny NPZ to wydłużenie życia Polaków w zdrowiu, poprawa jakości życia związanej ze zdrowiem oraz ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu. Cel strategiczny można osiągnąć dzięki realizacji celów operacyjnych. W NPZ są one ukierunkowane na zmniejszenie narażenia społeczeństwa na największe zagrożenia dla zdrowia.

Cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia obejmują:

1. Poprawę sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizyczne społeczeństwa.

2. Profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

3. Profilaktykę problemów zdrowia psychicznego i poprawę dobrostanu psychicznego społeczeństwa.

4. Ograniczenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zagrożeń fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku zewnętrznym, miejscu pracy, zamieszkania, rekreacji oraz nauki.

5. Promocję zdrowego i aktywnego starzenia się.

6. Poprawę zdrowia prokreacyjnego.

Jednym z głównych wyzwań polskiej polityki w zakresie ochrony zdrowia jest starzejące się społeczeństwo. Zgodnie z prognozami demograficznymi dla Polski w najbliższych latach gwałtownie zmniejszy się liczba osób w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym przy jednoczesnym systematycznym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Z powodu wzrostu oczekiwanej przeciętnej długości życia zwiększeniu ulegnie zapotrzebowanie na świadczenia profilaktyczne i jednocześnie niezbędne stanie się zapewnienie większego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Zachodzące zmiany demograficzne mają istotny wpływ na funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia, wzrost populacji osób starszych spowoduje konieczność podjęcia działań ukierunkowanych na specyficzne potrzeby zdrowotne tej grupy pacjentów, a także wsparcie rodzin opiekujących się osobami w wieku starszym, niesamodzielnymi i wymagającymi intensywnej opieki medycznej.

Podstawą prawną opracowania niniejszego programu są:

1. **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. tj.: art. 68** ust. 1 cyt: *„Każdy ma prawo do ochrony zdrowia" i* ust. 2 cyt: *„Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych...".*

2. art. 7 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z póż. zm.)

3. art. 7 ust. 1 pkt 1 oraz art. 48 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1510 z póź. zm.).

4. Art. 9 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1916).

Przywołane powyżej akty prawne, wyraźnie wskazują, że to społeczność lokalna i wybierane w jej imieniu władze samorządowe mają być gospodarzem danego terenu, dbającym o interes publiczny, także w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej. W ten sposób potwierdzono tezę, że dana społeczność najlepiej zna swoje potrzeby i wie, co zrobić, aby je zapewnić.

I. CELE

Celem opracowania a następnie realizacji Programu Polityki Zdrowotnej dla mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój jest:

1. **CEL GŁÓWNY: „Poprawa zdrowia mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój i związanej z nim jakości życia ludności”**

Osiągnięcie tego celu jest możliwe poprzez :

1) kształtowanie prozdrowotnego stylu życia społeczeństwa,

2) ograniczenie występowania najpoważniejszych, zidentyfikowanych problemów zdrowotnych,

3) zmniejszenie różnic społecznych i terytorialnych w stanie zdrowia populacji,

4) aktywizowanie jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych do działań na rzecz zdrowia,

5) aktywizowanie innych partnerów programu do działań na rzecz zdrowia

1.1.**Celem strategicznym jest:**

Zmniejszenie zachorowalności i przedwczesnej umieralności Jastrzębian z powodu chorób stanowiących główne problemy zdrowotne.

Prowadzenie racjonalnej polityki zdrowotnej wymaga posiadania aktualnej wiedzy o sytuacji zdrowotnej społeczeństwa oraz o czynnikach wpływających na tę sytuację. Określenie stanu zdrowia społeczeństwa to przede wszystkim pomiar rozmiaru problemów zdrowotnych, ich trendów i stopnia zróżnicowania pomiędzy różnymi grupami ludności oraz identyfikacja obszarów o priorytetowym znaczeniu dla zdrowia publicznego. Założenia przyjęte dla aktualnie realizowanych i proponowanych w najbliższych latach do prowadzenia programów zdrowotnych są zbieżne z kierunkami wytyczonymi w najważniejszych dokumentach zdrowotnych państwa i regionu.

Za priorytetowe należy uznać przeciwdziałanie tym schorzeniom, na które zachorowalność i umieralność w Jastrzębiu-Zdroju jest najwyższa lub bardzo wysoka. Do najistotniejszych problemów zdrowotnych w naszym mieście, podobnie jak w całym kraju należą:

1) choroby układu krążenia,

2) nowotwory złośliwe,

3) zaburzenia odżywiania w tym nadwaga i otyłość,

4) mała aktywność fizyczna i w związku z tym zaburzenia statyki ciała i wady postawy,

5) zaburzenia psychiczne.

Działania, które podejmowana są w celu ograniczenia zachorowaniom na wyżej wymienione schorzenia:

a.promowanie badań profilaktycznych i badań przesiewowych,

b.eliminacja czynników ryzyka,

c.realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych w kierunku wczesnego wykrywania i ograniczania ich negatywnych następstw,

d.podniesienie świadomości i własnej odpowiedzialności za zdrowie,

e.prowadzenie działań długofalowych. Zdrowie należy do tych wartości, w których inwestowanie, szczególnie w profilaktykę, powinno być ciągłe, a efekty mogą być widoczne w perspektywie kilku – kilkudziesięciu lat,

f.ewaluacja dotychczasowych efektów działań profilaktycznych i monitoring bieżących projektów,

g.współpraca z jak najszerszym gronem osób odpowiedzialnych formalnie i merytorycznie za problemy zdrowia mieszkańców (podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe, NFZ, MZ, inne).

II. INFORMACJE OGÓLNE O DZIAŁANIACH PROFILAKTYCZNYCH

1. PROGRAMY ZDROWOTNE FINANSOWANE Z BUDŻETU MIASTA JASTRZĘBIE-ZDRÓJ W ROKU 2018.

22 marca 2018r. podjęta została Uchwala Nr IV.37.2018 Rady Miasta Jastrzębie-Zdrój w sprawie przyjęcia: „Programu Polityki Zdrowotnej dla Mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój na rok 2018". Realizacja w/w Programu w swym założeniu służyć miała ograniczeniu zachorowalności i umieralności mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój na choroby, które stanowią największy problem zdrowotny. Wypełniając zapisy przyjętego Programu Wydział Polityki Społecznej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój w roku 2018 realizował następujące programy polityki zdrowotnej oraz działania z zakresu profilaktyki, promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej:

Lp.	Nazwa programu	Forma programu	Odbiorcy programu
1.	**„Program Profilaktyki próchnicy wśród dzieci Miasta Jastrzębie-Zdrój"**	**Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu badań przesiewowych w kierunku wykrycia chorób jamy ustnej oraz próchnicy w badanej populacji dzieci z klas trzecich szkół podstawowych** Etapy realizacji programu: 1)Edukacja zdrowotna, w tym prelekcja dla dzieci objętych programem, 2)Etap diagnostyczny, w tym: a)Badanie przeglądowe jamy ustnej – oznaczenie wskaźnika intensywności próchnicy PUW (dla zębów mlecznych) i PUW (dla zębów stałych), b)Ocena poziomu higieny jamy ustnej, ocena stanu przyzębia, ocena zgryzu. c)Indywidualny instruktaż w zakresie higieny jamy ustnej i zasad prawidłowego odżywiania d)Przekazanie na piśmie informacji dla rodziców o stanie uzębienia z zaleceniem dalszego postępowania; e)Lakowanie bruzd powierzchni żujących pierwszych zębów trzonowych stałych (szóstych) u dzieci, u których zabieg ten nie został wykonany w ramach refundacji NFZ przed ukończeniem 8 roku życia oraz w przypadkach utraty częściowej lub całkowitej laku szczelinowego.	Do objęcia działaniami wynikającymi z realizacji Programu zakwalifikowano 260 osób a przebadano 189 (72,7%) uprawnionej populacji -uczniów z klas trzecich z 18 szkół podstawowych z terenu miasta Jastrzębie-Zdrój.
2.	**Program edukacji zdrowotnej, profilaktyki**	Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu badań	Programem objęto 600 (300 badań

	i wczesnego wykrywania raka piersi wśród mieszkanek miasta Jastrzębie-Zdrój	mammograficznych oraz badań sonomammograficznych (USG piersi) a także edukacji zdrowotnej w zakresie wczesnego wykrywania i zapobiegania chorobom gruczołów piersiowych.	mammograficznych i 300 badań USG) mieszkanek miasta, powyżej 40 roku życia, z wyłączeniem roczników 50-69, z powodu finansowani programu przez NFZ.
3.	**„Program z zakresu edukacji zdrowotnej, promocji zdrowia i profilaktyki chorób dla mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój, powyżej 60 roku życia – zdrowy senior”.** Program składał się z następujących części:	Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu szeregu działań nakierowanych w szczególności na rozwój profilaktyki chorób układu krążenia oraz nowotworów złośliwych, polegających na utrwalaniu prawidłowych wzorców zdrowego stylu życia, zapobieganiu chorobom przez kontrolowanie czynników ryzyka ze szczególnym nastawieniem na choroby układu krążenia, raka narządu rodnego, raka jelita grubego, raka płuc, raka prostaty, raka skóry (czerniaka).	
4.	**Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka prostaty – program adresowany do mężczyzn powyżej 60 roku życia,**	Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu zabiegu diagnostycznego– badania krwi na poziom PSA oraz badaniu fizykalnemu (per rectum) oraz edukacji zdrowotnej w zakresie zapobiegania i wczesnej diagnostyki chorób gruczołu krokowego.	Badaniem objęto 200 mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia
5.	**„Profilaktyka oraz wczesna diagnostyka chorób układu krążenia – program adresowany do mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 lat.**	Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu wśród mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój, powyżej 60 roku życia badań przesiewowych wykrywających ryzyko zachorowania na schorzenia układu krążenia oraz edukacji zdrowotnej w zakresie zapobiegania chorobom układu krążenia.	Badaniem objęto 330 mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.
6.	**Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób układu oddechowego - program adresowany do mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 roku życia.**	Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu działań ukierunkowanych na wczesne wykrywanie chorób układu oddechowego (spirometria, RTG klatki piersiowej, badanie fizykalne)) oraz edukacji zdrowotnej w zakresie zapobiegania chorobom dróg oddechowych.	Badaniem objęto 160 mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.

7.	**„Profilaktyka oraz wczesne wykrywanie chorób dolnego odcinka przewodu pokarmowego program adresowany do mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 roku życia.**	Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu zabiegu diagnostycznego– kolonoskopii (wziernikowanie jelita grubego) oraz edukacji zdrowotnej w zakresie zapobiegania i wczesnej diagnostyki chorób przewodu pokarmowego.	Badaniem objęto 120 mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.
8.	**"Profilaktyka oraz wczesne wykrywanie raka skóry - czerniaka". Program adresowany dla mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój, powyżej 60 roku życia**	Realizacja programu polegała na wykonaniu badania skóry –oceny znamion skórnych przy użyciu dermatoskopu, przeprowadzenie konsultacji dermatologicznej lub chirurgicznej oraz edukacji zdrowotnej w zakresie zapobiegania i wczesnej diagnostyki chorób skóry.	Badaniem objęto 58 mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.
9.	**„Profilaktyka oraz wczesne wykrywanie raka narządu rodnego wśród mieszkanek miasta Jastrzębie-Zdrój”- program adresowany do mieszkanek miasta powyżej 60 roku życia.**	Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu badań fizykalnych oraz badania (USG) ultrasonograficznego narządu rodnego sondą przez pochwową a także edukacji zdrowotnej w zakresie zapobiegania chorobom dróg rodnych.	Badaniem objęto 200 mieszkanek miasta powyżej 60 roku życia.
10.	**„Programu polityki zdrowotnej w zakresie szczepień profilaktycznych przeciwko grypie osób powyżej 60 roku życia zamieszkałych w mieście Jastrzębie-Zdrój”.**	Każdy mieszkaniec z grupy docelowej mógł skorzystać z bezpłatnego szczepienia przeciw grypie. Do szczepień wykorzystano szczepionki czterowalentne - rekomendowane przez WHO. Szczepienie poprzedzono kwalifikującą wizytą lekarską w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania szczepienia. W ramach wizyty lekarskiej uczestnicy zostali poinformowani o możliwości wystąpienia niepożądanych odczynów poszczepiennych i sposobie postępowania w sytuacji ich wystąpienia. W ramach programu prowadzono działania informacyjno-edukacyjne.	Programem objęto 2553 mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój powyżej 60 roku życia.

11.	**„Sposoby radzenia sobie w sytuacjach trudnych, rozwiązywania konfliktów, kształtowania poczucia własnej wartości, odpowiedzialności za podejmowane decyzje, umiejętności asertywnego zachowania się w sytuacji presji rówieśniczej i innych sytuacjach problemowych”**	Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej i przekazaniu informacji związanych z radzeniem sobie w sytuacjach trudnych i możliwościach szukania pomocy.	Odbiorcami programu było 300 uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Zajęcia przeprowadził lekarz psychiatra, terapeuta.
12.	**Program Profilaktyki i wczesnego wykrywania wad słuchu wśród dzieci Miasta Jastrzębie-Zdrój.**	Realizacja polegała na przeprowadzeniu u dzieci badania słuchu metodą audiometrii tonalnej dla obydwu uszu, dla tonów o częstotliwości 1000, 2000 i 4000 Hz przy 20 dB natężenia, wraz z omówieniem uzyskanego wyniku i skierowaniem do dalszej diagnostyki.	Programem zostało objętych: 853 uczniów z klas pierwszych z 18 szkół podstawowych z terenu miasta Jastrzębie-Zdrój.
13.	**Zajęcia z zakresu edukacji zdrowotnej- pierwszej pomocy pn.: „Pierwsza pomoc dla Maluchów „Mały bohater**	Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej i przekazaniu informacji związanych z zagrożeniami współczesnej cywilizacji a w szczególności z zasadami udzielania pierwszej pomocy, numerów telefonów . alarmowych, zasad wzywania służb ratunkowych.	Odbiorcami programu byli uczniowie szkół, które zgłosiły chęć uczestnictwa w zajęciach. Zajęcia przeprowadził ratownik medyczny. .
14.	**Zajęcia z zakresu edukacji zdrowotnej- „Poradnia Dobry Dietetyk Dzieciom”- Akcja profilaktyki chorób dietozależnych i zaburzeń odżywiania wśród dzieci i młodzieży.**	Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej. Przekazano informacje na temat właściwych zasad prawidłowego żywienia, piramidy żywieniowej, Przygotowano również indywidualne jadłospisy dla dzieci.	Odbiorcami programu byli uczniowie szkół, które zgłosiły chęć uczestnictwa w zajęciach. Zajęcia przeprowadził dietetyk .
15.	**„XVI Miejski Turniej Wiedzy o Zdrowiu”**	Turniej Wiedzy o Zdrowiu organizowany jest w dwóch etapach. Pierwszy – eliminacje szkolne, drugi finałowy w siedzibie organizatora. Uczestnicy finału Turnieju mieli za zadanie rozwiązanie testu z zakresu anatomii człowieka, zdrowego stylu życia oraz zasad udzielania pierwszej pomocy.	Uczestnikami Turnieju byli uczniowie klas VII szkół podstawowych oraz II i III szkół gimnazjalnych.
16.	**„Festyn Zdrowia” w ramach XX Jastrzębskich Dni Promocji Zdrowia**	Realizacja przedsięwzięcia polega na zorganizowaniu dla mieszkańców miasta szeregu bezpłatnych badań konsultacji	W czasie Festynu Zdrowia przeprowadzono:

		lekarskich, wystaw sprzętu medycznego, rehabilitacyjnego, degustacji zdrowej żywności oraz edukacji zdrowotnej w zakresie zapobiegania chorobom.	-Badania laboratoryjne: poziomu cukru we krwi, poziomu cholesterolu we krwi, poziomu hemoglobiny we krwi, -Badanie ciśnienia tętniczego we krwi, spirometryczne, badanie słuchu, grubości tkanki tłuszczowej, wzroku, w kierunku diagnostyki osteoporozy, -Konsultacje i porady lekarskie, -Masaże, terapia przeciwbólowa, W czasie festynu ok. 100 osób zgłosiło chęć oddania krwi w czasie zbiórki krwi przeprowadzonej przez Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa z Raciborza. -Degustacja zdrowej żywności, miodów, wody, pieczywa.

W trosce o zdrowie mieszkańców Wydział Polityki Społecznej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój, realizuje wyżej wymienione programy oraz działania, zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, jako zadanie własne gminy w zakresie działań i zadań dotyczących promocji i ochrony zdrowia.

Program Polityki Zdrowotnej dla mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój na rok 2018 był zgodny z:

1. **Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016-2020** tj.:

·Cel Operacyjny 1- Poprawa sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa.

·Cel Operacyjny 4- Ograniczenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zagrożeń fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku zewnętrznym, miejscu pracy, zamieszkania, rekreacji oraz nauki.

·Promocję zdrowego i aktywnego starzenia się.

2. Priorytetami Regionalnej polityki zdrowotnej:

·Priorytet 3 – „Wydłużenie trwania życia i poprawa jakości życia oraz ograniczenie niepełnosprawności poprzez przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym”

·Priorytet 6 – „Poprawa sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa”

Zgodnie z 48 ust. 4, art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, wyboru realizatorów programu polityki zdrowotnej dokonano w drodze konkursu ofert.

W roku 2018 przeprowadzono postępowania konkursowe, skutkujące wyłonieniem realizatorów poszczególnych programów. Umowy na realizację programów zdrowotnych zawarto z podmiotami leczniczymi zgodnie z art. 48 ust. 7 i 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

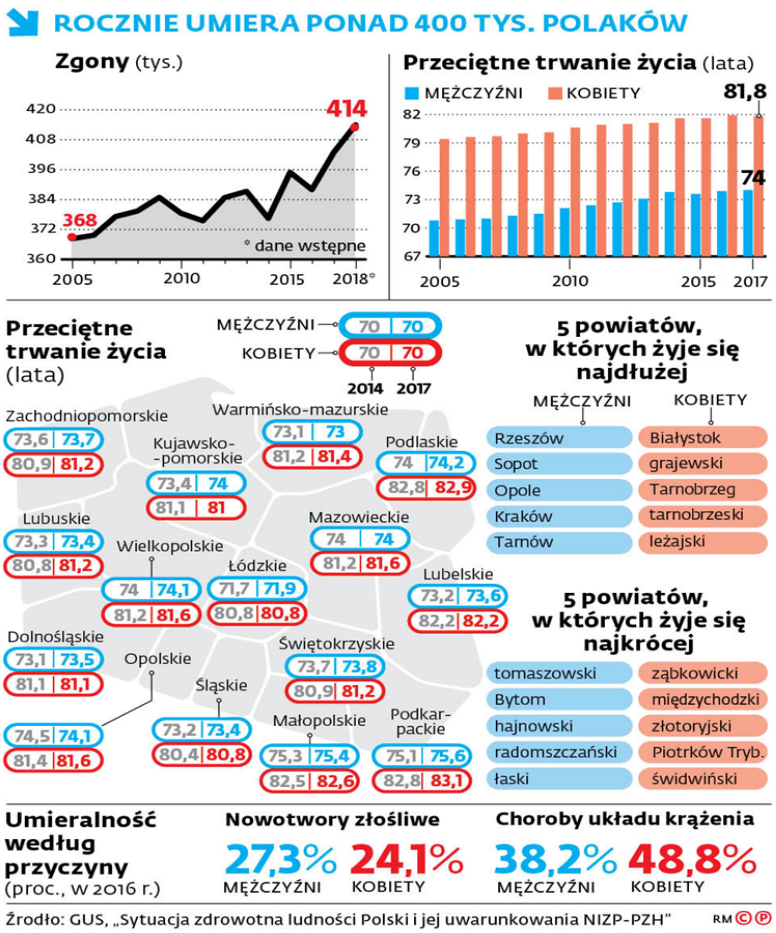
II. GŁÓWNE PROBLEMY ZDROWOTNE MIESZKAŃCÓW MIASTA JASTRZĘBIE-ZDRÓJ

1. NAJCZĘSTSZE PRZYCZYNY ZGONÓW W POLSCE

Z wstępnych informacji wynika, że w 2018 r. **zmarło 414 000 osób (w roku 2017 zmarło 403 600) tj. o ponad 10 400 więcej niż w 2017r.**

Głównymi przyczynami zgonów w Polsce nadal są choroby układu krążenia i choroby nowotworowe; stanowią one ponad 70% wszystkich zgonów, trzecią grupą przyczyn są urazy i zatrucia oraz choroby układu oddechowego (stanowią ok. 6% wszystkich zgonów). Jednocześnie należy podkreślić stosunkowo wysoki (wynoszący ponad 6%) udział zgonów, w przypadku, których przyczyny nie zostały dokładnie określone. GUS zauważa, że natężenie zgonów w ciągu ostatnich kilkunastu lat w Polsce rośnie. Od zakończenia II wojny światowej nie było roku, w którym rozstało się z życiem tak wielu Polaków. Tak dużą jak w ubiegłym roku liczbę zgonów GUS przewidywał dopiero w 2032 r.

Narodowy Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny przedstawia sytuację zdrowotną ludności Polski.

Niepokojącym zjawiskiem była gwałtownie rosnąca liczba samobójstw wśród nastolatków (w wieku 15-19 lat). Na początku lat 90 samobójstwa stanowiły ok. 10% wszystkich zgonów w tej grupie wieku, a w 2000 r. – już ponad 16%. Ten wysoki udział nadal się utrzymuje i - pomimo istotnego spadku ogólnej liczby zgonów wśród młodych osób - zamachy samobójcze w 2013 r. stanowiły przyczynę prawie 1/5 ich zgonów

Poniższa tabela prezentuje statystyki prowadzone przez Komendę Główną Policji, dotyczącą liczby samobójstw.

ROK	OGÓŁEM	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY
2018	11.167	8.346	2.803
2017	11.139	8.515	2.623
2016	9.861	7.749	2.112
2015	9.973	7.972	2.001
2014	10.207	8.150	2.057
2013	8.575	6.987	1.577

http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/122324,Zamachy-samobojcze-od-2013-roku.html

http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/63803,Zamachy-samobojcze-od-2017-roku.html

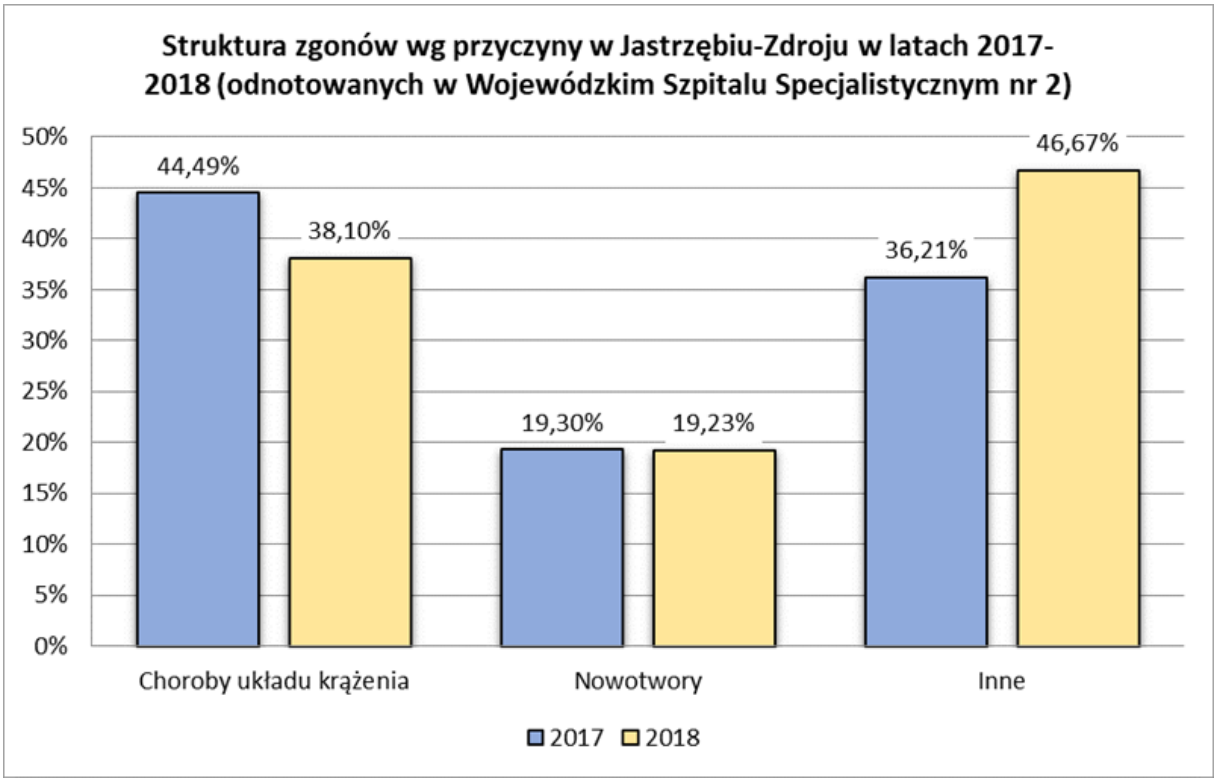
2. NAJCZĘSTSZE PRZYCZYNY ZGONÓW W MIEŚCIE JASTRZĘBIE-ZDRÓJ

Podobnie jak w całej Polsce, w naszym mieście główną przyczyną zgonów są choroby układu krążenia. Według danych uzyskanych z Sekcji Statystyki Medycznej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju **na 546** zgony zanotowane w Szpitalu w roku 2018, **2018 (tj. 38,1%)** były spowodowane chorobami układu krążenia. Liczba ta w porównaniu z rokiem 2017 zmalała (na ogólną liczbę - **544 zgonów**, **242 (tj. 44, 49%)** było spowodowane chorobami układu krążenia). Drugą pod względem częstości występowania przyczyną zgonów są choroby nowotworowe **(105 zgonów tj. 19,23%).** W 2017 r. stanowiły one **19,30 %** (na ogólną liczbę **- 544 zgonów**, **105 zgonów** było spowodowanych chorobami nowotworowymi). Inne, znaczące przyczyny zgonów zanotowane przez Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju to zewnętrzne przyczyny urazów i zatruć, choroby układu trawiennego, choroby układu oddechowego.

Struktura zgonów według przyczyn w Jastrzębiu-Zdroju w latach 2017 i 2018 (odnotowanych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym nr 2.)

Przyczyny zgonów	% ogólnej liczby zgonów w WSS nr 2	
	2017	**2018**
Choroby układu krążenia	44,49	38,1
Nowotwory	19,30	19,23
Inne przyczyny: tj.: zewnętrzne przyczyny urazów i zatruć, choroby układu oddechowego, choroby układu trawiennego, choroby zakaźne i pasożytnicze, objawy i stany niedokładnie określone	36,21	42,67

Źródło: Sekcja Statystyki Medycznej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju.

Źródło: Sekcja Statystyki Medycznej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju.

3. NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE SCHORZENIA WŚRÓD MIESZKAŃCÓW MIASTA JASTRZĘBIE- ZDRÓJ

3.1. Choroby układu krążenia

Rozpatrując strukturę zgonów jastrzębian w 2017 i 2018 roku stwierdza się, że choroby układu krążenia spowodowały odpowiednio 44,49% i 38,1% ogółu zgonów. Obserwuje się tendencję wzrostową ilości zgonów z powodu chorób układu krążenia. Ogólna liczba nowych zachorowań na schorzenia układu krążenia w roku 2018 to 2375, a w roku 2017 to 2752. Zmniejszona ilość nowych zachorowań zanotowanych w Szpitalu może być spowodowana ograniczoną dostępnością do świadczeń zdrowotnych w rodzaju kardiologia. Występowanie wśród mieszkańców czynników ryzyka zachorowania na choroby układu krążenia, takich jak: nadwaga, mała aktywność fizyczna, nikotynizm, i innych są na niezmiennie wysokim poziomie, o czym świadczy liczba zgonów z tej przyczyny.

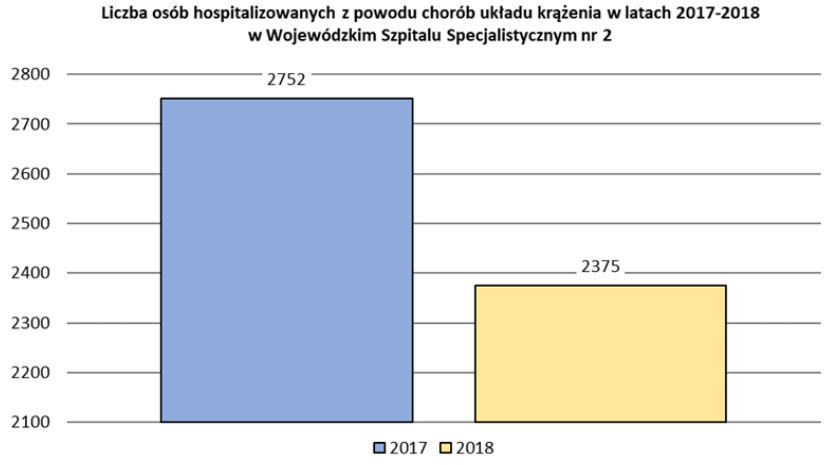
Według danych uzyskanych z Sekcji Statystyki Medycznej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju, najczęściej występującymi schorzeniami dotyczącymi układu krążenia a będącymi przyczyną hospitalizacji są:

Lp.	Grupa schorzeń	2017	2018
I.	**Choroba nadciśnieniowa**		
1.	Samoistne (pierwotne) nadciśnienie	431	391
2.	Choroba nadciśnieniowa z zajęciem serca	36	93
3.	Choroba nadciśnieniowa z zajęciem nerek	4	1
4.	Choroba nadciśnieniowa z zajęciem serca i nerek	7	3
5.	Nadciśnienie wtórne	11	6
II.	**Choroba niedokrwienna serca**		
1.	Dusznica bolesna	93	27
2.	Ostry zawał serca	154	223

3.	Przewlekła choroba niedokrwienna serca	206	134
III.	**Zespół sercowo-płucny i choroby krążenia płucnego**		
1.	Zator płucny	47	42
IV.	**Inne choroby serca**		
1.	Kardiomiopatie	10	10
2.	Migotanie i trzepotanie przedsionków	385	385
3.	Niewydolność serca	530	530
4.	Niereumatyczne zaburzenia czynności zastawki dwudzielnej	14	14
5.	Niereumatyczne zaburzenia czynności zastawki tętnicy głównej	37	37
6.	Zatrzymanie krążenia	22	22
7.	Inne zaburzenia rytmu serca	65	65
8.	Częstoskurcz napadowy	46	46
V.	**Choroby naczyń mózgowych**		
1.	Zawał mózgu	137	137
2.	Następstwa chorób naczyń mózgowych	52	52
3.	Krwotok mózgowy	25	25
VI.	**Choroby tętnic i tętniczek**		
1.	Miażdżyca	127	127
2.	Tętniak rozwarstwiający tętnicy głównej	28	28
VII.	**Choroby żył, naczyń limfatycznych i węzłów chłonnych**		
1.	Zapalenie żył i zakrzepowe zapalenie żył	23	23
2.	Żylaki kończyn dolnych	81	81
3.	Żylaki przełyku	10	10
4.	Guzki krwawnicze odbytu	44	44

Źródło: Sekcja Statystyki Medycznej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju.

Ogólną liczbę zachorowań na schorzenia układu krążenia zanotowane w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju w roku 2017 i 2018 obrazuje poniższy wykres.

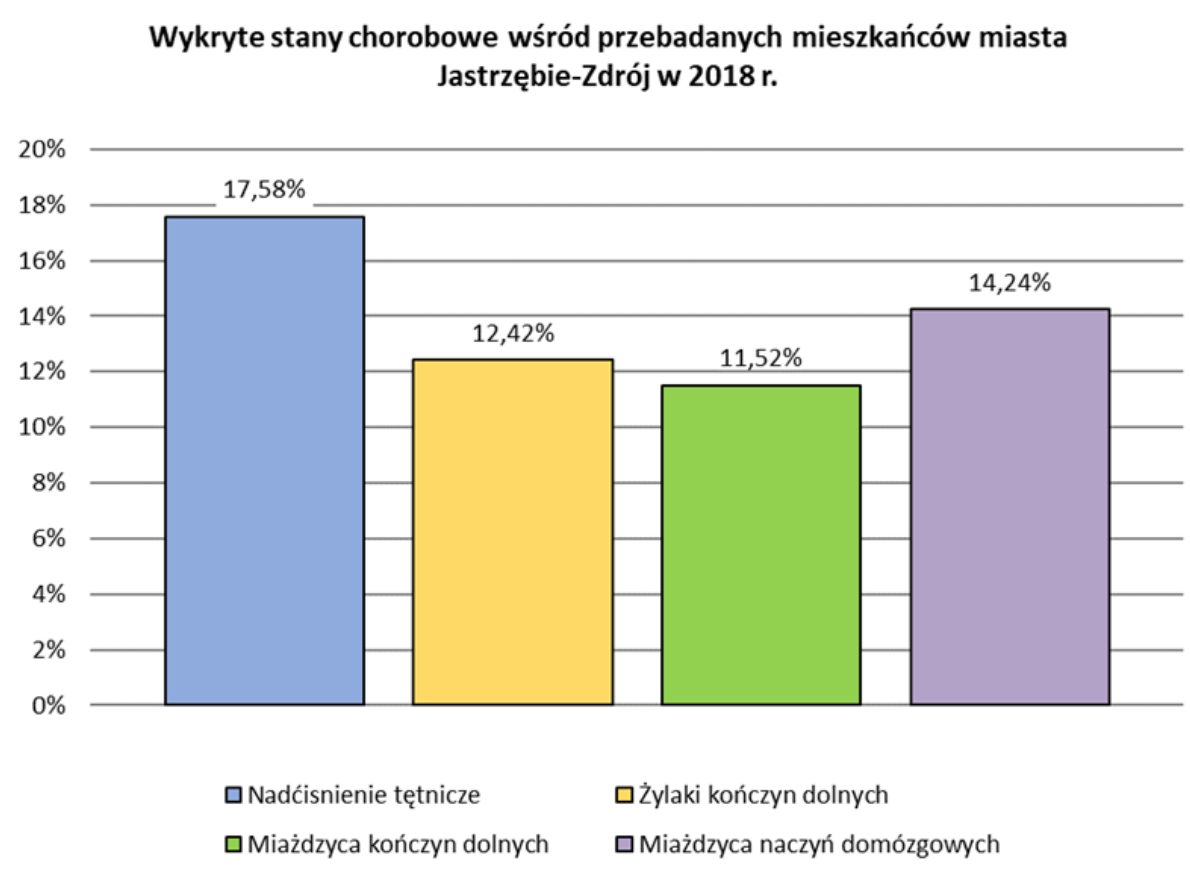
Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę fakt, iż choroby układu krążenia są jedną z najczęstszych przyczyn zgonów wśród mieszkańców oraz, że liczba hospitalizowanych z tej przyczyny gwałtownie rośnie, Wydział Polityki Społecznej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój, przygotował program zdrowotny pn.**: „Profilaktyka oraz wczesna diagnostyka chorób układu krążenia – program adresowany do mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 lat. Jako jedno z działań „Programu z zakresu edukacji zdrowotnej, promocji zdrowia i profilaktyki chorób dla mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój, powyżej 60 roku życia – zdrowy senior".**

Realizacja programu polega na przeprowadzeniu, wśród mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój, powyżej 60 roku życia, badań przesiewowych wykrywających ryzyko zachorowania na schorzenia układu krążeniowo-naczyniowego. Badaniem zostało objętych 330 mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia. Przeprowadzono badania przewidziane dla programu tj.: badanie USG naczyń, tzw. USG Doppler przez lekarza i ocenę poszczególnych czynników ryzyka chorób układu krążenia. Przeprowadzono edukację zdrowotną, przekazano materiały zachęcające do zmiany stylu życia. U wszystkich przebadanych osób określono czynniki ryzyka zachorowania na choroby układu krążeniowo-naczyniowego.

W trakcie badań wykryto:

1) u 58 osób – nadciśnienie tętnicze,
2) u 41 osób – żylaki kończyn dolnych,
3) u 38 osób – miażdżyca kończyn dolnych,
4) u 47 osób – miażdżycę naczyń domózgowych.

Opracowanie własne

W roku 2017 Program również został zrealizowany. Podmiot leczniczy przeprowadzający badania wśród 200 osób wskazał na następujące problemy zdrowotne:

1) u 28 osób – nadciśnienie tętnicze,
2) u 13 osób – żylaki kończyn dolnych,

3) u 17 osób – miażdżyca kończyn dolnych,

4) u 7 osób – miażdżycę naczyń domózgowych**.**

Najczęściej występującym czynnikiem ryzyka był brak zaawansowanej aktywności fizycznej. W dalszej kolejności występowały następujące czynniki: nadciśnienie tętnicze, wśród mężczyzn palenie tytoniu a wśród kobiet otyłość. Z realizacji przeprowadzonego programu, jak również z przytoczonych danych statystycznych wynika, iż choroby układu krążenia są poważnym problemem zdrowotnym. Jednakże podjęcie działań zmierzających do minimalizacji lub zupełnego wykluczenia czynników ryzyka, zachorowania na schorzenia układu krążenia ustrzeże wiele osób przed poważnymi konsekwencjami zdrowotnymi. Realizacja programu będzie kontynuowana.

3.2. Zachorowania na nowotwory złośliwe wśród mieszkańców miasta.

Choroby nowotworowe stanowią drugą pod względem częstości przyczynę zgonów w ogólnej umieralności w Polsce, jak również w Jastrzębiu-Zdroju. Spowodowały one w roku 2017 – 19,30% zgonów (105 zgonów) a w roku 2018 –19,23% zgonów (105 zgonów), zanotowanych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju.

Nowotworami złośliwymi najczęściej rejestrowanymi w 2018 r. w Jastrzębiu-Zdroju były:

·***u mężczyzn:*** ***nowotwory płuc, prostaty, jelita grubego, pęcherza moczowego, nerek, żołądka.***

·***u kobiet:*** ***nowotwór złośliwy piersi, jelita grubego, pęcherza moczowego, jajnika, żołądka, rak trzonu i szyjki macicy, płuc, skóry.***

W celu potwierdzenia, iż zachorowalność na schorzenia nowotworowe wśród mieszkańców naszego miasta jest duża, zwrócono sie do Zakładu Epidemiologii Nowotworów Centrum Onkologii Instytutu im. M. Skłodowskiej-Curie w Gliwicach, z prośbą o podanie ilości najczęściej występujących schorzeń nowotworowych z podziałem na poszczególne rodzaje schorzeń. Uzyskane dzięki uprzejmości Instytutu, o którym mowa wyżej, dane potwierdzają niekorzystną dla naszego miasta statystykę.

Poniższa tabela obrazuje liczbę zachorowań na nowotwory złośliwe, zarejestrowanych w Regionalnym Śląskim Rejestrze Nowotworów, wśród mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój. Dane dostępne są za 2016 rok.

Zarejestrowane zachorowania i zgony na nowotwory złośliwe ogółem w powiecie Jastrzębie-Zdrój w 2016 roku, MĘŻCZYŹNI I KOBIETY.
Liczby bezwzględne (*N*), odsetek (%), współczynniki surowe (**w.sur**) i standaryzowane (***w.std (W)***, wskaźnik (*Zg/Zh*).

Number of new cases and deaths for all cancer in Jastrzębie-Zdrój county in 2016, MALES AND FEMALES.
Absolute numbers (N), percentage (%), crude (w.sur) and age-standardized (w.std (W) and deaths/incidence ratio (Zg/Zh).

Mężczyźni - zachorowania					m. Jastrzębie-Zdrój (2467)	Mężczyźni - zgony					
MKCh-X	N	w.sur	w.std (W)	Odsetek %	umiejscowienie	MKCh-X	N	w.sur	w.std (W)	Odsetek %	Zg/Zh (%)
C00-D09	201	455,9	256,7	100,0	nowotwory ogółem	C00-D09	157	356,1	191,8	100,0	78%
C00-C14	12	27,2	17,8	6,0	jama ustna i gardło	C00-C14	6	13,6	9,2	3,8	50%
C15-C26	43	97,5	50,7	21,4	przewód pokarmowy	C15-C26	45	102,1	54,6	28,7	105%
C16	11	25,0	14,1	5,5	żołądek	C16	13	29,5	16,3	8,3	118%
C18-C21	25	56,7	28,1	12,4	jelito grube	C18-C21	17	38,6	20,9	10,8	68%
C25	2	4,5	2,1	1,0	trzustka	C25	5	11,3	4,9	3,2	250%
C30-C39	50	113,4	61,1	24,9	układ oddechowy	C30-C39	54	122,5	63,0	34,4	108%
C32	0	0,0	0,0	0,0	krtań	C32	4	9,1	5,4	2,5	-
C33-C34	50	113,4	61,1	24,9	tchawica, oskrzele i płuco	C33-C34	49	111,1	56,8	31,2	98%
C40-C41	0	0,0	0,0	0,0	kości	C40-C41	0	0,0	0,0	0,0	-
C43-C44	11	25,0	12,8	5,5	skóra	C43-C44	2	4,5	2,5	1,3	18%
C45-C49	2	4,5	3,4	1,0	międzybłonek i tkanki miękkie	C45-C49	1	2,3	1,8	0,6	50%
C60-C63	55	124,8	69,7	27,4	nowotwory męskich narządów płciowych	C60-C63	12	27,2	14,0	7,6	22%
C61	52	117,9	62,8	25,9	gruczoł krokowy	C61	11	25,0	12,9	7,0	21%
C64-C68	12	27,2	16,2	6,0	układ moczowy	C64-C68	14	31,8	15,6	8,9	117%
C69-C72	3	6,8	5,8	1,5	mózg i Centralny System Nerwowy	C69-C72	4	9,1	6,9	2,5	133%
C73-C75	1	2,3	1,0	0,5	tarczyca i inne gruczoły wydzielania wewnętrznego	C73-C75	1	2,3	1,1	0,6	100%
C76-C80	1	2,3	1,7	0,5	niedokładnie określone, umiejscowione oraz wtórne	C76-C80	6	13,6	9,8	3,8	600%
C81-C96	11	25,0	16,5	5,5	tkanka limfatyczna, krwiotwórcza i pokrewne	C81-C96	12	27,2	13,4	7,6	109%
D00-D09	0	0,0	0,0	0,0	nowotwory in situ	D00-D09	0	0,0	0,0	0,0	-

Kobiety - zachorowania					m. Jastrzębie-Zdrój	(2467)	Kobiety - zgony				
MKCh-X	N	w.sur	w.std (W)	Odsetek %	umiejscowienie	MKCh-X	N	w.sur	w.std (W)	Odsetek %	Zg/Zh (%)
C00-D09	163	354,3	180,9	100,0	nowotwory ogółem	C00-D09	121	263,0	111,8	100,0	74%
C00-C14	2	4,3	2,0	1,2	jama ustna i gardło	C00-C14	1	2,2	1,4	0,8	50%
C15-C26	29	63,0	25,4	17,8	przewód pokarmowy	C15-C26	32	69,6	29,8	26,4	110%
C16	7	15,2	6,3	4,3	żołądek	C16	4	8,7	3,9	3,3	57%
C18-C21	16	34,8	14,0	9,8	jelito grube	C18-C21	17	37,0	15,3	14,1	106%
C25	3	12,6	5,2	2,5	trzustka	C25	4	8,7	3,8	3,3	133%
C30-C39	20	43,5	17,4	12,3	układ oddechowy	C30-C39	22	47,8	19,8	18,2	110%
C32	3	6,5	3,2	1,8	krtań	C32	1	2,2	0,9	0,8	33%
C33-C34	17	37,0	14,3	10,4	tchawica, oskrzele i płuco	C33-C34	21	45,7	18,9	17,4	124%
C40-C41	0	0,0	0,0	0,0	kości	C40-C41	0	0,0	0,0	0,0	-
C43-C44	8	17,4	8,7	4,9	skóra	C43-C44	5	10,9	4,6	4,1	63%
C45-C49	3	6,5	5,3	1,8	międzybłonek i tkanki miękkie	C45-C49	0	0,0	0,0	0,0	0%
C50	47	102,2	54,6	28,8	nowotwory piersi	C50	22	47,8	23,4	18,2	47%
C51-C58	31	67,4	37,4	19,0	nowotwory żeńskich narządów płciowych	C51-C58	11	23,9	10,2	9,1	35%
C53-C54	19	41,3	20,2	11,7	nowotwory macicy	C53-C54	5	10,9	5,4	4,1	26%
C64-C68	6	13,0	6,4	3,7	układ moczowy	C64-C68	3	6,5	2,3	2,5	50%
C69-C72	0	0,0	0,0	0,0	mózg i Centralny System Nerwowy	C69-C72	5	10,9	4,3	4,1	-
C73-C75	7	15,2	11,3	4,3	tarczyca i inne gruczoły wydzielania wewnętrznego	C73-C75	3	6,5	2,7	2,5	43%
C76-C80	4	8,7	4,2	2,5	niedokładnie określone, umiejscowione oraz wtórne	C76-C80	10	21,7	8,6	8,3	250%
C81-C96	2	4,3	3,1	1,2	tkanka limfatyczna, krwiotwórcza i pokrewne	C81-C96	7	15,2	4,6	5,8	350%
D00-D09	4	8,7	5,1	2,5	nowotwory in situ	D00-D09	0	0,0	0,0	0,0	0%

Źródło:
http://www.rejestrslaski.io.gliwice.pl/publications/biuletyn2016.pdf

W celu zobrazowania niekorzystnej dynamiki występowania nowotworów złośliwych wśród mieszkańców miasta poniżej prezentujemy dostępne dane za rok 2015.

Mężczyźni		Kobiety	
Umiejscowienie nowotworu	**Liczba nowych zachorowań**	**Umiejscowienie nowotworu**	**Liczba zachorowań**
Ogółem C00-D09	**195**	**Ogółem C00-D09**	**170**
Prostata C61	33	Pierś C 50	41
Płuco, tchawica, oskrzela C33-C34	49	Płuco C33- C34	27
Jelito grube C18-C21	32	Trzon macicy C54	8
Nerka C 64- C 65	16	Jelito grube C18-C21	26
Pęcherz moczowy C 67	22	Jajnik C56	6
Żołądek C 16	11	Trzon macicy C54 Nerka C 64- C 65	25
		Krwi C73	6

Źródło: „Nowotwory złośliwe w województwie śląskim w 2015 roku". Wydawca: Zakład Epidemiologii i Śląski Rejestr Nowotworów Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej – Curie w Gliwicach, Gliwice, 2017 r.

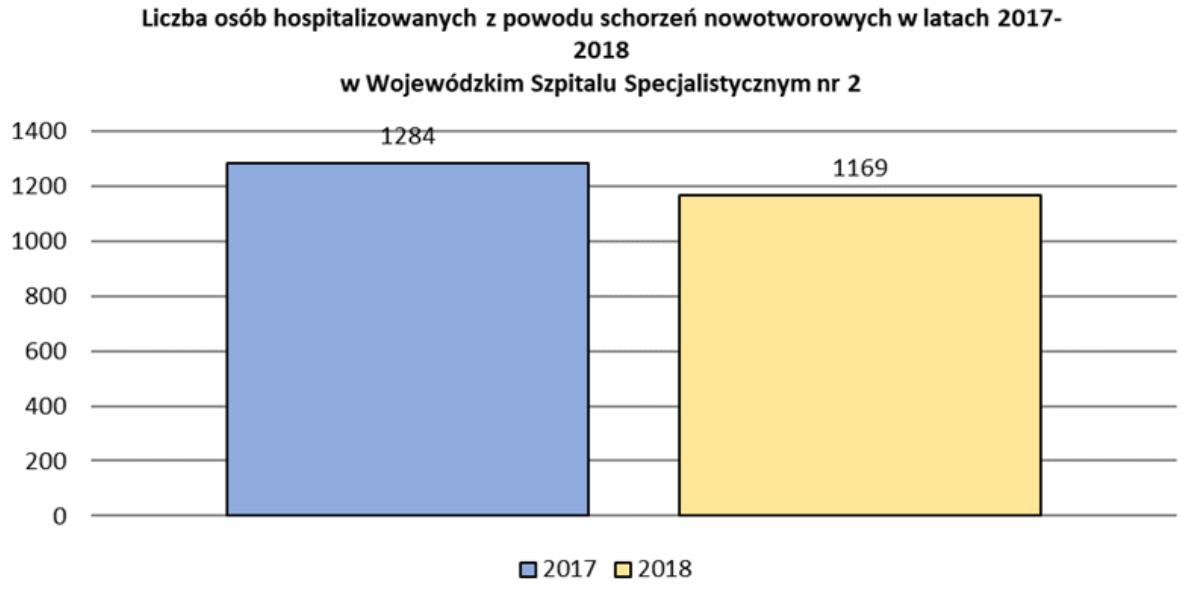
Poniższa tabela obrazuje ilość zachorowań na różnego rodzaju schorzenia nowotworowe u pacjentów hospitalizowanych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju w roku 2018 (1169 zachorowań) i 2017 (1284 zachorowań).

l.p.	Grupa schorzeń	2017	2018
I	**Nowotwory złośliwe narządów trawiennych**		
1.	Nowotwór złośliwy jelita grubego	55	60
2.	Nowotwór złośliwy żołądka	26	26
4.	Nowotwór złośliwy odbytnicy	24	13
5.	Nowotwór wątroby i przewodów żółciowych	14	14
6.	Nowotwór przełyku	5	2
7.	Nowotwór złośliwy trzustki	8	10
II.	**Nowotwory złośliwe narządów oddechowych i klatki piersiowej**		
1.	Nowotwór złośliwy krtani	9	12
2.	Nowotwór złośliwy oskrzela i płuca	49	43
III	**Czerniak i inne nowotwory złośliwe skóry**		
1.	Czerniak złośliwy skóry	8	5
1.	Inne nowotwory złośliwe skóry	7	9
IV	**Nowotwór złośliwy sutka**		
1.	Nowotwór złośliwy sutka	17	15
V	**Nowotwory złośliwe żeńskich narządów płciowych**		
1.	Nowotwór złośliwy szyjki macicy	11	11
2.	Nowotwór złośliwy trzonu macicy	13	14
3.	Nowotwór złośliwy jajnika	13	15
VI	**Nowotwory złośliwe męskich narządów płciowych**		
1.	Nowotwór złośliwy gruczołu krokowego	38	62
VII	**Nowotwory złośliwe układu moczowego**		
1.	Nowotwór złośliwy pęcherza moczowego	60	121
2.	Nowotwór złośliwy nerki za wyjątkiem miedniczki nerkowej	10	19
VIII	**Nowotwory złośliwe niedokładnie określone, wtórne i o nieokreślonym umiejscowieniu**		
1.	Wtórne nowotwory złośliwe układu oddechowego i trawiennego	6	15
2.	Wtórny nowotwór złośliwy innych umiejscowień	34	37
3.	Nowotwór złośliwy bez określenia jego umiejscowienia	8	2

IX	**Nowotwory złośliwe tkanki limfatycznej, krwiotwórczej i tkanek pokrewnych**		
1.	Białaczka limfatyczna	12	12
2.	Białaczka szpikowa	15	7
3.	Szpiczak mnogi	13	19
X	**Nowotwory niezłośliwe**		
1.	Nowotwory niezłośliwe okrężnicy, odbytnicy, odbytu i kanału odbytu	3	1
2.	Mięśniak gładkokomórkowy macicy	62	42
3.	Niezłośliwy nowotwór jajnika	41	37
XI	**Nowotwory o niepewnym lub nieznanym charakterze**		
1.	Nowotwór o niepewnym lub nieznanym charakterze jamy ustnej i narządów trawiennych	329	254
2.	Nowotwór o niepewnym lub nieznanym charakterze ucha środkowego, narządów układu oddechowego i klatki piersiowej	44	21
3.	Nowotwór o niepewnym lub nieznanym charakterze narządów moczowych	73	46
4.	Nowotwór o niepewnym lub nieznanym charakterze centralnego systemu nerwowego	20	20
6.	Nowotwór o niepewnym lub nieznanym charakterze męskich narządów płciowych	64	45
7.	Zespoły mielodysplastyczne	28	13
8.	Nowotwór o niepewnym lub nieznanym charakterze układu limfatycznego	31	31

Źródło: Sekcja Statystyki Medycznej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Jastrzębiu-Zdrój.

Ogólną liczbę zachorowań na schorzenia nowotworowe zanotowane w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym nr 2 w roku 2017 i 2018 obrazuje poniższy wykres.

Źródło: opracowanie własne

Kierując się faktem, iż nowotwory złośliwe są drugą, co do częstości przyczyną zgonów w Polsce a także w naszym mieście, Wydział Polityki Społecznej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój w roku 2018 podjął wiele inicjatyw związanych z wczesnym wykrywaniem oraz zapobieganiem powstawaniu nowych zachorowań na schorzenia nowotworowe wśród mieszkańców miasta.

3.2.**Programy profilaktyczne w kierunku wykrywania i zapobiegania schorzeń nowotworowych, realizowane w mieście Jastrzębie-Zdrój w roku 2018.**

1) **Program edukacji zdrowotnej, profilaktyki i wczesnego wykrywania raka piersi wśród mieszkanek miasta Jastrzębie-Zdrój**

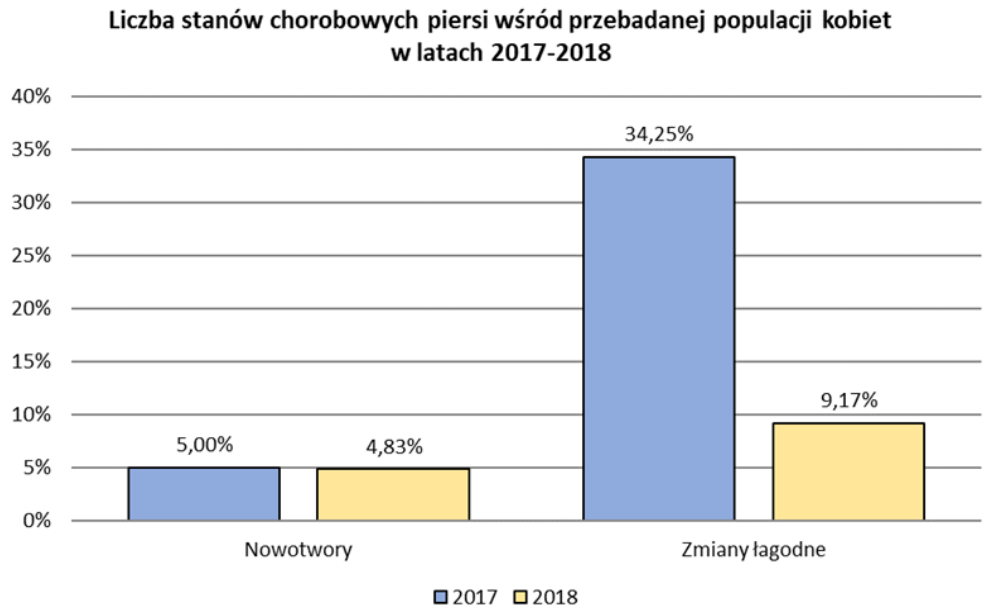
Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu wśród mieszkanek miasta powyżej 40 roku życia: 300 badań mammograficznych oraz 300 badań sonomammograficznych (USG piersi) wykrywających schorzenia nowotworowe piersi. Przeprowadzono edukację zdrowotną w zakresie zapobiegania chorobom gruczołów sutkowych i samobadania piersi. Każda uczestniczka programu poza oceną zdjęć, poddana została badaniu fizykalnemu i otrzymała stosowny opis. W wyniku realizacji programu stwierdzono:

a) **29 (4,83%) nowotwory złośliwe piersi i zmiany podejrzane. Pacjentki skierowano do leczenia w Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej – Curie w Gliwicach lub Poradni Chorób Sutka celem dalszej diagnostyki.**

b) **u 55 (9,17%) pacjentek stwierdzono różnego rodzaju zmiany łagodne piersi i te pacjentki podlegają systematycznej kontroli w poradni chorób sutka.**

Wszystkie przebadane pacjentki otrzymały pisemny wynik badania z zaleceniami odnośnie dalszego postępowania, natomiast zdjęcia mammograficzne i sonomammogramy pozostają w kartotekach pacjentek. Każda pacjentka została poddana badaniu fizykalnemu oraz edukacji zdrowotnej w zakresie samobadania piersi. Podobny program profilaktyczny został zrealizowany **w roku 2017**. W wyniku przeprowadzonych badań **(400)** stwierdzono **20 (5%)** zmiany o charakterze złośliwym. Zmiany łagodne w piersiach wykryto u **137 (34,25%)** kobiet. Zostały one skierowane do poradni chorób sutka w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Poniży wykres obrazuje problem zdrowotny.

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja programu pozwala na stwierdzenie, iż zachorowania na raka sutka w Jastrzębiu-Zdroju są wciąż na znacznym poziomie. Bezpłatne badania oferowane są mieszkankom miasta począwszy od roku 1999. Wydział Polityki Społecznej

i Mieszkaniowej organizuje bezpłatne badania wśród roczników i przypadków nieobjętych finansowaniem przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Badania cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony mieszkanek. Wszystkie wyżej przytoczone fakty przemawiają za tym, iż świadomość mieszkanek miasta w zakresie profilaktyki zachorowań na raka sutka jest w pełni zadowalająca. Ze względu na fakt, iż Sekcja Statystyki Medycznej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju w dalszym ciągu rejestruje zachorowania na raka sutka – w roku 2017- 17 przypadków a w roku 2018 - 15 przypadków, a także Zakład Epidemiologii Nowotworów Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej – Curie w Gliwicach (Regionalny Śląski Rejestr Nowotworów-dane dostępne za 2016 rok) zarejestrował 47 przypadków raka piersi wśród naszych mieszkanek, program profilaktyczny wykrywający ten rodzaj schorzenia powinien być kontynuowany.

2) **„Program z zakresu edukacji zdrowotnej, promocji zdrowia i profilaktyki chorób dla mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój, powyżej 60 roku życia – zdrowy senior”.**

Program składał się z następujących części:

- Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka prostaty – program adresowany do mężczyzn powyżej 60 roku życia,
- Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób układu oddechowego - program adresowany do mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 roku życia.
- Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób nowotworowych dolnego odcinka przewodu pokarmowego program adresowany do mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.
- Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka skóry ze szczególnym uwzględnieniem czerniaka- program adresowany do mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.
- Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka narządu rodnego - program adresowany do mieszkanek miasta powyżej 60 roku życia.

I. Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka skóry ze szczególnym uwzględnieniem czerniaka- program adresowany do mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.

Realizacja programu profilaktycznego polegała na przeprowadzeniu wśród mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia badań przesiewowych w kierunku:

- oceny znamion skórnych pod kątem przemian w czerniaka skóry,
- wykrycia wczesnych postaci czerniaka skóry,
- wydzielenia grupy osób o szczególnie wysokim ryzyku zagrożenia czerniakiem skóry.

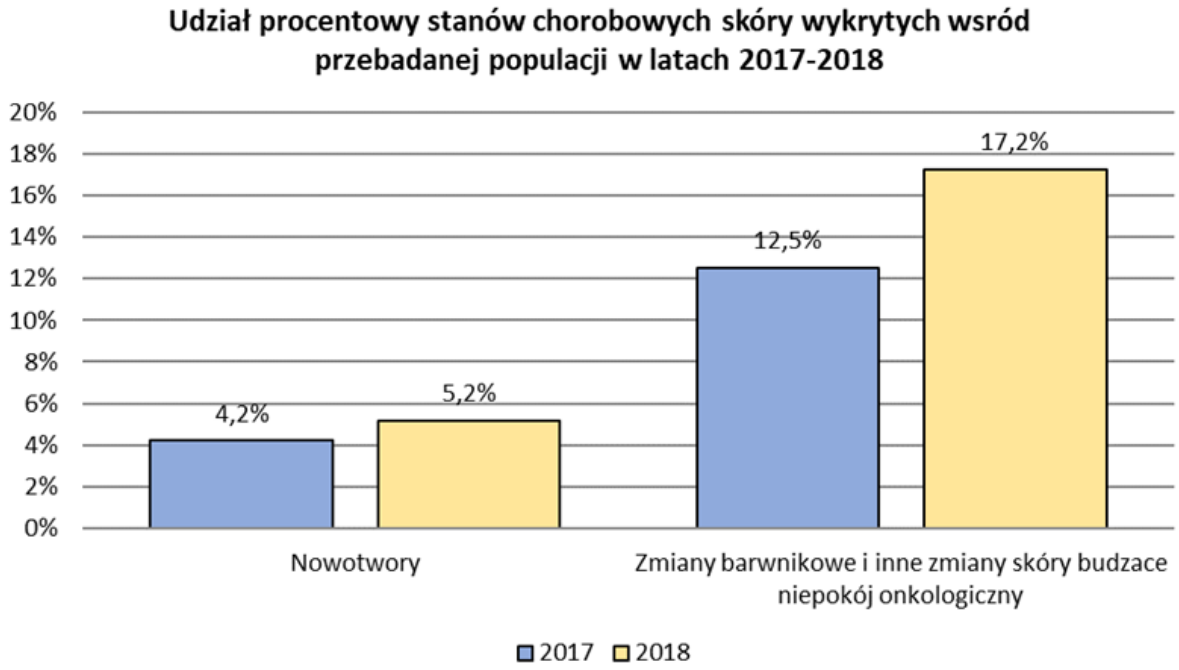
Badaniem zostało objętych 58 mieszkańców. Przeprowadzono edukację zdrowotną w zakresie zapobiegania chorobom nowotworowym skóry. W trakcie realizacji programu wykryto:

1) **u 3 osób (5,17%) podejrzenie czerniaka (rak skóry). Pacjenci zostali skierowani do poradni chirurgii onkologicznej celem dalszego leczenia.**

2) **u 10 osób (17,24%) wykryto inne nowotwory skóry. Pacjenci zostali skierowani do poradni chirurgii onkologicznej celem dalszego leczenia.**

W roku 2017 w ramach programu przebadano 98 dorosłych mieszkańców miasta Jastrzębie Zdrój. Wśród przebadanej populacji wykryto zmiany chorobowe odpowiednio u 4,2 i 12,5% uczestników programu.

Poniższy wykres obrazuje skalę problemu:

Źródło: opracowanie własne

II. Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka narządu rodnego - program adresowany do mieszkanek miasta powyżej 60 roku życia.

Biorąc pod uwagę fakt, iż zachorowania na raka narządu rodnego wśród kobiet zamieszkałych w mieście Jastrzębie-Zdrój należą do najczęściej diagnozowanych, w roku 2018 przeprowadzono program profilaktyki i wczesnego wykrywania tego typu schorzeń. Realizacja programu polegała na wykonaniu wśród 200 kobiet w wieku powyżej 60 roku życia badań ultrasonograficznych (USG) narządu rodnego sondą przezpochwową,

W wyniku przeprowadzonego programu wykryto:

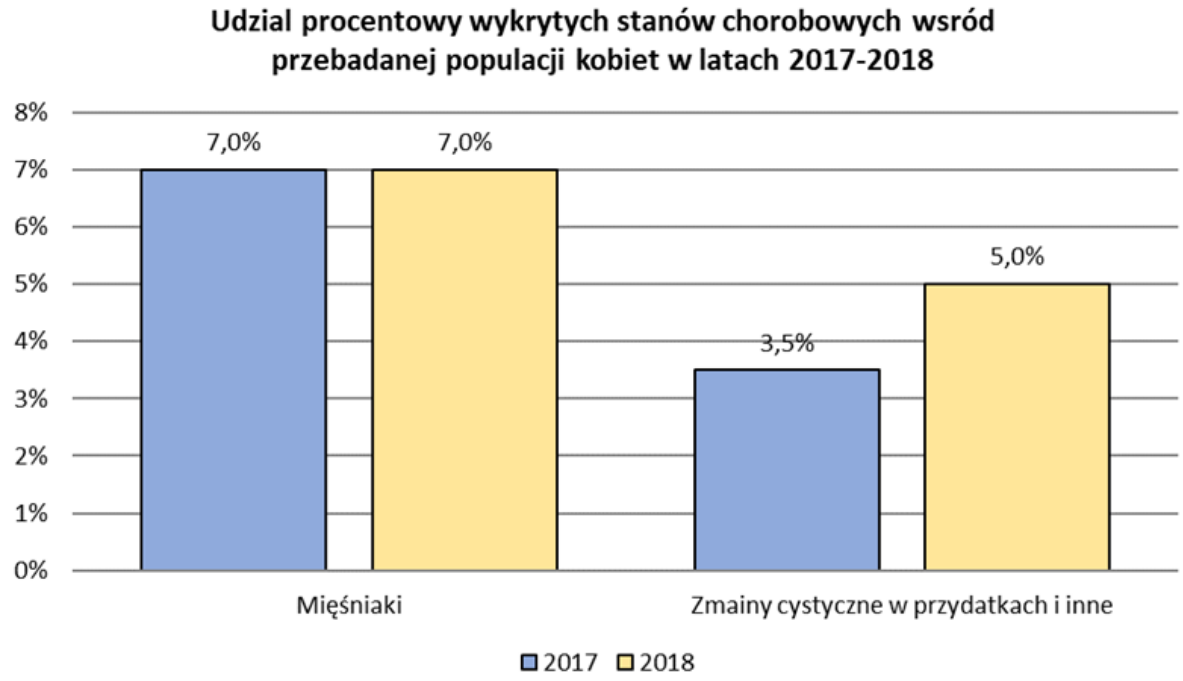
1) **u 19 (9,5%) pacjentek mięśniaki nieoperacyjne – skierowano do dalszego leczenia i zakwalifikowano do ścisłej kontroli w poradni ginekologicznej,**
2) **u 3 (1,5%) pacjentek przerost endometrium - skierowano do ścisłej kontroli w poradni ginekologicznej**
3) **u 2 (1%) pacjentek wykryto polipy szyjki macicy –zlecono konsultację w poradni ginekologicznej.**
4) **u 4 (2%) pacjentek stwierdzono nieprawidłowy wynik badania cytologicznego.**
5) **5 (2,5%) pacjentek skierowano na badania histopatologiczne.**

Wszystkie pacjentki otrzymały bezpośrednio po badaniu opisy badań i adekwatne do wyniku badania zalecenia. Przeprowadzono edukację zdrowotną w zakresie zapobiegania chorobom dróg rodnych.

W roku 2017 wykonano 200 badań USG narządu rodnego sondą przezpochwową, wśród kobiet w wieku powyżej 60 lat, u których wykryto następujące zmiany:

1) **u 14 (7%) pacjentek mięśniaki nieoperacyjne.**
2) **u 2 (2%) pacjentek przerost endometrium.**
3) **u 1 (1%) pacjentki wykryto polipy szyjki macicy.**
4) **3 (3%) pacjentki skierowano na badania histopatologiczne.**

Obraz zachorowań przedstawia poniższy wykres.

Źródło: Opracowanie własne

III. Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób układu oddechowego - program adresowany do mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 roku życia.

Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu działań ukierunkowanych na wczesne wykrywanie chorób układu oddechowego. Badaniem objęto 200 osób powyżej 60 roku życia, zamieszkałych na terenie miasta Jastrzębie-Zdrój. Każdy uczestnik programu został poddany badaniu spirometrycznemu (badanie objętości płuc), badaniu RTG płuc, badaniu fizykalnemu przez lekarza chorób wewnętrznych lub pulmonologa. Następnie przeprowadzono wywiad lekarski. Każdy uczestnik programu został poddany edukacji zdrowotnej na temat profilaktyki chorób płuc, szkodliwości palenia wraz z wręczeniem ulotki informacyjnej na ten temat.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono:

1) **4 przypadki (2%)–podejrzenie zmian nowotworowych -guzów płuc (wymagające szybkiej diagnostyki,**
2) **7 przypadków (3,5%)–zmiany opłucnowe i pozapalne, choroby śródmiąższowe płuc i inne,**
3) **3 przypadki (1,5%)–POCHP (przewlekła obturacyjna choroba płuc), astma oskrzelowa,**
4) **2 przypadki (2%)– zmiany radiologiczne układu oddechowego.**

Realizacja programu profilaktycznego pozwala stwierdzić, iż zagrożenie zachorowaniem na bardzo ciężkie schorzenia układu oddechowego jest wśród naszych mieszkańców wciąż duże. Z danych epidemiologicznych uzyskanych z Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 oraz z Zakładu Epidemiologii Nowotworów Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej – Curie w Gliwicach wynika, iż rak płuc jest jednym z najczęściej diagnozowanych schorzeniem nowotworowych wśród mieszkańców miasta. Według danych WSzS nr 2 **w roku 2017 wykryto 49 nowych zachorowań a w roku 2018 43 nowych zachorowań**. Znaczną ilość zachorowań na raka płuc wśród naszych mieszkańców potwierdza również Zakład Epidemiologii Nowotworów Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej – Curie w Gliwicach. Zgodnie z informacją uzyskaną w/w instytucji w roku 2016 zarejestrowano w przypadku naszego miasta 67 nowych zachorowań, w tym 50 nowych zachorowań wśród mężczyzn oraz 17 zachorowań wśród kobiet. Biorąc pod uwagę fakt, iż zachorowania są bardzo liczne a rokowanie w przypadku schorzeń nowotworowych układu

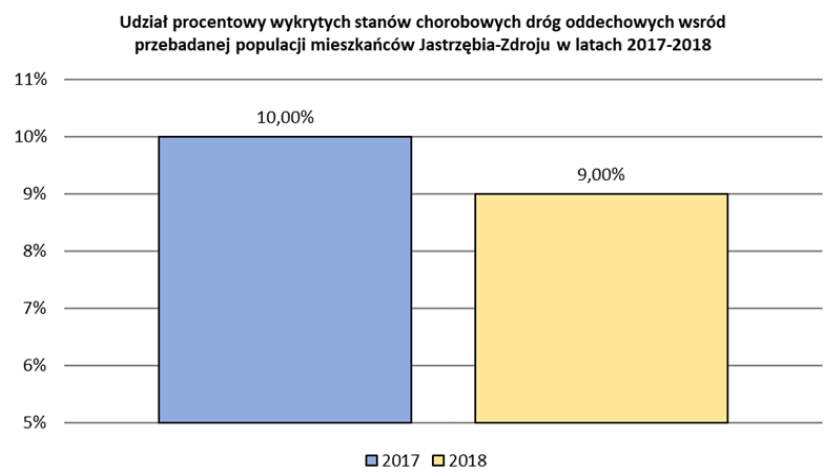
oddechowego jest bardzo poważne, kontynuacja programu profilaktycznego jest bardzo wskazana.

Dla porównania przedstawiamy wykryte w 2017 roku zmiany chorobowe płuc wśród 160 osób powyżej 60 roku życia, zamieszkałych na terenie miasta Jastrzębie-Zdrój.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono:

1) **6 przypadków- podejrzenie zmian nowotworowych -guzów płuc (3,75%)– wymagające szybkiej diagnostyki,**
2) **4 przypadki –zmiany pogruźlicze i pozapalne, choroby śródmiąższowe płuc (2,5%),**
3) **1 przypadek- astma oskrzelowa (0,66%),**
4) **3 przypadki – POCHP (1,86%) (przewlekła obturacyjna choroba płuc),**
5) **2 przypadki – zmiany radiologiczne układu oddechowego (1,25%).**

Poniższy wykres obrazuje skale problemu

Źródło: Opracowanie własne

VI. Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób nowotworowych dolnego odcinka przewodu pokarmowego- program adresowany do mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.

Z powodu znacznej liczby zachorowań na schorzenia nowotworowe układu pokarmowego zarejestrowane, w roku 2018, zarówno przez Sekcję Statystyki Medycznej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju jak też Zakład Epidemiologii Nowotworów Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej – Curie w Gliwicach (Regionalny Śląski Rejestr Nowotworów), Miasto Jastrzębie-Zdrój ogłosiło konkurs ofert na wyłonienie realizatora programu zdrowotnego wykrywającego schorzenia jelita grubego we wczesnej fazie. Przedstawiona poniżej statystyka potwierdza, że ze względu na wykryte schorzenia, kontynuacja programu jest w pełni uzasadniona.

Realizacja programu polegała na:

1. Wykonaniu diagnostycznego zabiegu wziernikowania jelita tzw. kolonoskopii po wcześniejszym przygotowaniu do zabiegu,

2. Ocenie poszczególnych czynników ryzyka,

3. Edukacji zdrowotnej pacjenta: rozmowa, przekazanie materiałów zachęcających do zmiany stylu życia,

W wyniku przeprowadzonego programu wykonano 120 badań wśród mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.

Wyniki przeprowadzonych badań kształtują się następująco:

1) Polipy jelita grubego – 55 przebadanych osób (45,8%),

2) Uchyłki jelita grubego – 40 przebadanych osób (33,3%),

3) Tłuszczak – 0 osoby (0%),

4) Inne schorzenia (w tym żylaki odbytu, choroba Leśniowskiego – Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego i inne schorzenia) – 38 osób (31,67%)

5) Nowotworów jelita grubego w bezpośrednim badaniu nie stwierdzono.

Pacjenci, u których stwierdzono zmianę patologiczną w obrębie jelita grubego zostali poinformowani o dalszym postępowaniu diagnostyczno- leczniczym, włącznie z kierowaniem do leczenia szpitalnego. Wyniki badań potwierdzają uzasadnioną potrzebę kontynuacji przedmiotowego programu w kolejnych latach. Wykryte zmiany patologiczne wskazują na zagrożenie zachorowaniem na poważne schorzenia dolnego odcinka przewodu pokarmowego.

W roku 2017 w wyniku przeprowadzonego programu wykonano 100 badań wśród mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 roku życia.

Wyniki przeprowadzonych badań kształtują się następująco:

1) Polipy jelita grubego – 48 przebadanych osób (48%),

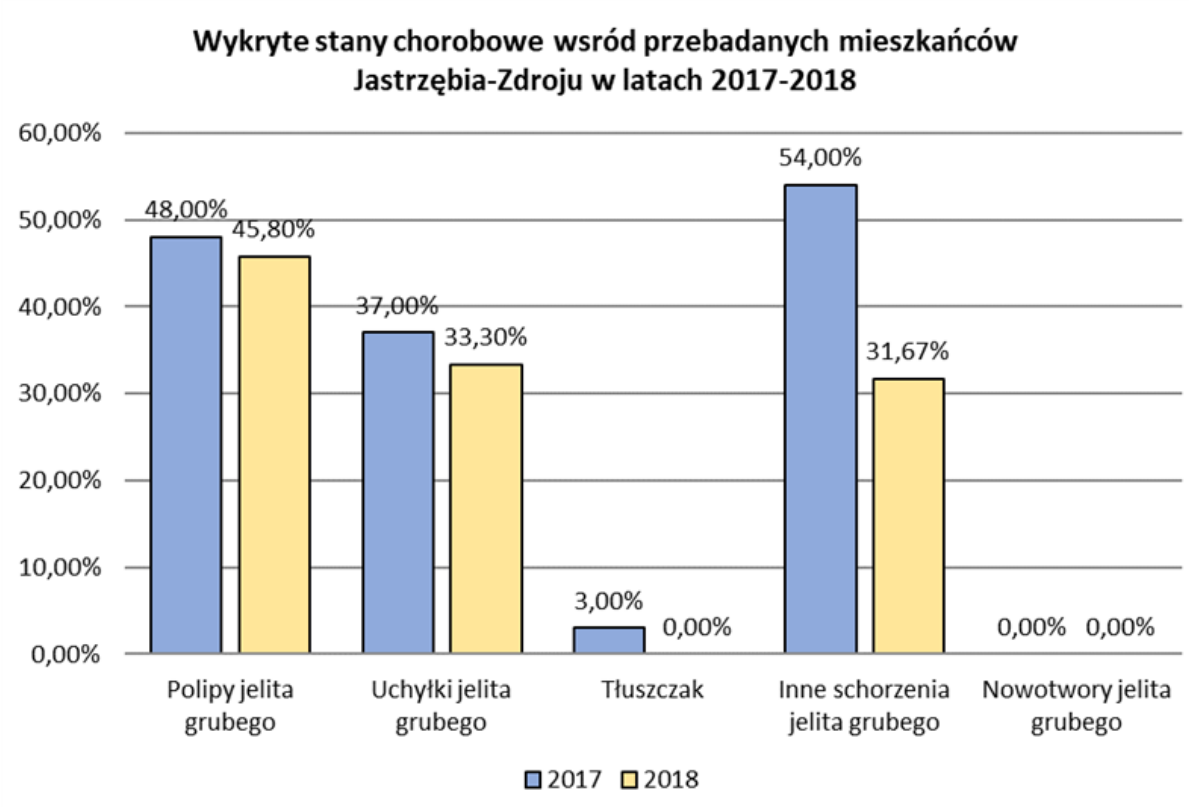
2) Uchyłki jelita grubego – 37 przebadanych osób (37%),

3) Tłuszczak – 3 osoby (3%),

4) Inne schorzenia (w tym żylaki odbytu, choroba Leśniowskiego – Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego i inne schorzenia) – 54 osoby (54%)

5) Nowotworów jelita grubego w bezpośrednim badaniu nie stwierdzono.

Poniższy wykres przedstawia rodzaje i procentowy udział wykrytych stanów chorobowych.

Źródło: Opracowanie własne

VII. Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka prostaty – program adresowany do mężczyzn powyżej 60 roku życia.

Z danych uzyskanych z Sekcji Statystyki Medycznej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 wynika, że w roku 2017 odnotowano 38 przypadki zachorowania na raka gruczołu krokowego a w roku 2018 ta liczba wyniosła aż 62. Dużą liczbę zachorowań na raka gruczołu krokowego wśród naszych mieszkańców potwierdza również Zakład Epidemiologii Nowotworów Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej – Curie w Gliwicach. Zgodnie z informacją uzyskaną z w/w instytucji wynika, iż w roku 2016 zarejestrowano w przypadku naszego miasta 52 nowe zachorowania.

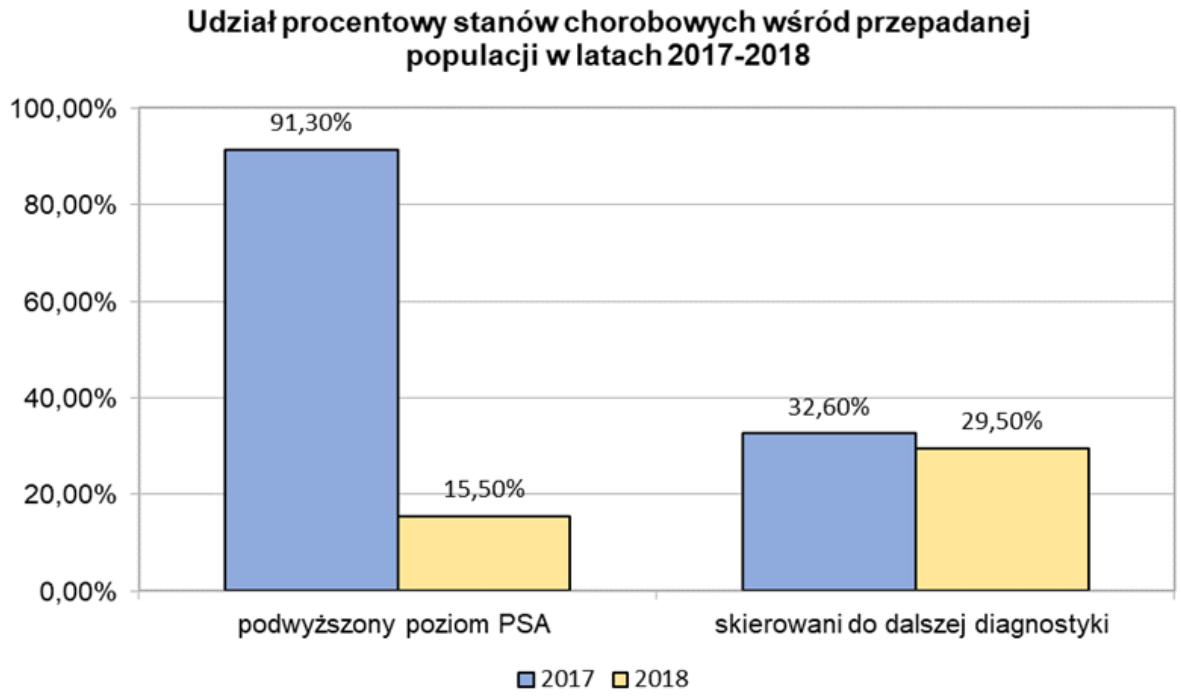
W 2018 przebadano 200 mężczyzn, u których stwierdzono:

1) **w 29 (15,5%)** przypadkach podwyższony poziom PSA – skierowano do dalszej diagnostyki. Wszystkim mężczyznom wykonano badanie per rectum. W wyniku przeprowadzonych dodatkowych badań, skierowano mężczyzn do dalszej diagnostyki w Poradni Urologicznej.
2) **u 59 (29,5%)** przebadanych osób skierowano do wykonania dodatkowych badań (biopsja strecza, kolonoskopia, cystoskopia) oraz dalszą diagnostykę w ramach Poradni Urologicznej.

Każdemu uczestnikowi programu oznaczono poziom PSA (specyficzny antygen sterczowy), następnie przeprowadzono wywiad lekarski. W dalszym etapie przeprowadzono badanie lekarskie dystalnego odcinka przewodu pokarmowego metodą palpacyjną (per rectum) oraz USG jamy brzusznej.

W 2017 przebadano 98 mężczyzn, u których stwierdzono:

1) **w 90 (91,3%)** przypadkach podwyższony poziom PSA,
2) **u 32 (32,6%)** przebadanych osób skierowano do dalszej diagnostyki.

Źródło: Opracowanie własne

VIII. Programu polityki zdrowotnej w zakresie szczepień profilaktycznych przeciwko grypie osób powyżej 60 roku życia zamieszkałych w mieście Jastrzębie-Zdrój.

Wg Światowej Organizacji Zdrowie, na grypę zapada rocznie od 5 do 15 % populacji, czyli w Polsce jest to kilka milionów osób. Powszechne występowanie wirusa grypy oraz bardzo łatwa transmisja sprawiają, że zachorowania odnotowuje się na całym świecie. Charakterystyczna dla tego wirusa jest cykliczność występowania: epidemie w Europie pojawiają się późną jesienią i trwają do wczesnej wiosny. W zależności od wieku pacjenta i jego

ogólnego stanu zdrowia przebieg choroby może być różny. Dużym problemem zdrowotnym w przypadku grypy jest znacznie wyższy wskaźnik groźnych dla zdrowia i życia powikłań, szczególnie u osób starszych z chorobami przewlekłymi. Najczęstsze powikłania grypowe występują:

1. Ze strony układu oddechowego (zapalenie płuc i oskrzeli, zapalenie przełyku, zaostrzenie innych chorób przewlekłych, w tym astmy itd.).

2. Ze strony układu nerwowego poprzeczne zapalenie rdzenia, zapalenie mózgu itd.).

3. Ze strony innych układów (np. zapalenie ucha środkowego, zapalenie mięśnia sercowego).

Najskuteczniejszym sposobem zapobiegania tej chorobie jest szczepienie. Szczepionki są bezpieczne, łatwo dostępne i zmniejszają liczbę zgonów spowodowanych powikłaniami następującymi po zachorowaniu na grypę. Poziom zaszczepienia w Polsce wśród osób starszych w porównaniu z innymi krajami Unii Europejskiej pozostaje na bardzo niskim poziomie. Wytyczne zawarte w Programie Szczepień Ochronnych na rok 2018 klasyfikowały szczepienie przeciwko grypie jako świadczenie zalecane ze wskazań klinicznych lub indywidualnych..

Głównym celem realizacji programu jest:

Zwiększenie o 30 % liczby osób zaszczepionych przeciwko grypie wśród populacji osób w wieku powyżej 60 roku życia w mieście Jastrzębie-Zdrój.

Cele szczegółowe określono jako:

1) Zwiększenie dostępności do bezpłatnych szczepień przeciwko grypie w grupie osób objętych programem.
2) Zapobieganie zachorowaniom na grypę i występowaniu powikłań grypowych (m.in. zapaleniu płuc, zapaleniu mięśnia sercowego, zapaleniu mózgu) u osób powyżej 60. roku życia.
3) Zmniejszenie umieralności na grypę wśród mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój.
4) Podniesienie poziomu wiedzy na temat szczepień przeciwko grypie i ich skuteczności w grupie osób objętych badaniem.
5) Edukacja zdrowotna w zakresie zapobiegania zakażeniom na grypę i infekcje wirusowe.
6) Zachęcenie osób z grup podwyższonego ryzyka, szczególnie starszych, do szczepień przeciwko grypie.

W trakcie postępowania konkursowego wyłoniono 4 realizatorów programu, którzy wykonywali bezpłatne szczepienia przeciwko grypie w pięciu punktach miasta. W trosce o bezpieczeństwo jastrzębskich seniorów wybrano szczepionkę rekomendowaną przez Światową Organizację Zdrowia oraz przez Państwowy Zakład Higieny uznaną za najskuteczniejszą w sezonie epidemiologicznym 2018-2019. Z bezpłatnych szczepień skorzystało 1383 mieszkańców powyżej 60 roku życia. W 2019 r. roku program będzie kontynuowany. Program polityki zdrowotnej w zakresie szczepień profilaktycznych przeciwko grypie osób powyżej 60 roku życia zamieszkałych w mieście Jastrzębie-Zdrój uzyskał akceptację Narodowego Funduszu Zdrowia, dzięki czemu miasto otrzymało dofinansowanie, w wysokości 40% wartości programu.

W roku 2017 z bezpłatnych szczepień skorzystało 1383 mieszkańców powyżej 60 roku zycia.

4. **Programy profilaktyczne realizowane w mieście Jastrzębie-Zdrój, zapobiegające najczęściej występującym schorzeniom u dzieci i młodzieży.**

4.1.**„Program Profilaktyki otyłości i wad postawy wśród dzieci Miasta Jastrzębie-Zdrój”.**

Realizacja programu polegająca na przeprowadzeniu badań przesiewowych w kierunku wykrycia wad postawy oraz zagrożenia nadwagą i otyłością w badanej populacji dzieci z klas drugich szkół podstawowych została zawieszona na czas realizacji przez Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla dzieci w Jastrzębiu-Zdroju programu Wykrywanie i profilaktyka wad postawy u dzieci w wieku od 7 do 15 lat w Jastrzębiu-Zdroju-Zdrowy Kręgosłup. Program jest dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego

Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. Projekt zakłada trwające cztery lata badania przesiewowe w kierunku wykrywania wad postawy ciała u dzieci od pierwszej do ósmej klasy we wszystkich szkołach podstawowych w mieście Jastrzębie-Zdrój. W ramach projektu dzieci z podejrzeniem wady postawy będą miały zapewnioną konsultację lekarską, a także wykonanie zdjęcia RTG oraz powtórną konsultację i diagnozę wykonaną przez lekarza specjalistę. Ponadto w ramach projektu zostaną przeszkolone pielęgniarki-higienistki szkolne w zakresie wykrywania wad postawy oraz zostaną zakupione zestawy urządzeń do badania postawy ciała (skoliometr i plurimetr) dla każdej ze szkół. Projekt zakłada także przeszkolenie przez specjalistów fizjoterapii - rodziców i opiekunów dzieci, nauczycieli w szkołach podstawowych oraz lekarzy w zakresie profilaktyki wad postawy u dzieci. Projekt jest realizowany w oparciu o „Program Zdrowego Kręgosłupa" jest to Regionalny Program Zdrowotny Województwa Śląskiego na lata 2017-2021 w zakresie wczesnego wykrywania deformacji kręgosłupa u dzieci w wieku szkolnym oraz edukacji w zakresie ergonomii w codziennym życiu dziecka. Realizacja programu dostarczy wyczerpujących informacji na temat deformacji kręgosłupa u dzieci w wieku szkolnym od 7 do 15 roku życia w mieście Jastrzębie-Zdrój i umożliwi pokierowanie dzieci, które tego wymagają na dalsze specjalistyczne leczenie.

W związku z tym, że realizacja projektu jest zadaniem trudnym logistycznie Szpital zwrócił się do Miasta z prośbą o pomoc w jego realizacji. Dotychczas Miasto wsparło Szpital w realizacji Programu między innymi poprzez: objęcie przedsięwzięcia Patronatem Prezydenta Miasta, pomoc w rozpropagowaniu Programu w placówkach oświatowych i promocji projektu w mediach. Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Jastrzębiu-Zdroju zwrócił się również z prośbą o pomoc w sfinansowaniu wkładu własnego w wysokości 28 422,89 zł. Uznając zasadność pomocy Szpitalowi miasto Jastrzębie-Zdrój udzieli pomocy finansowej Zarządowi Województwa Śląskiego, który jest Organem założycielskim Szpitala. Realizacja zadania możliwa jest w drodze pomocy finansowej udzielonej Województwu Śląskiemu. Środki zarezerwowane w budżecie miasta na „Program Profilaktyki otyłości i wad postawy wśród dzieci Miasta Jastrzębie-Zdrój", w wysokości 28 500 zł. zostaną przeznaczone na pomoc finansową udzieloną w związku z zrealizowanym przez Szpital Programem. Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla dzieci w Jastrzębiu-Zdroju zobowiązał się do udostępnienia Miastu danych epidemiologicznych uzyskanych w trakcie realizacji programu, co pozwoli na zobrazowanie skali problemu występowania wad postawy wśród dzieci z terenu naszego miasta i podjęcia w przyszłości adekwatnych interwencji.

Uzyskane dotychczas wyniki obrazują, iż wady postawy wśród dzieci z terenu miasta Jastrzębie-Zdrój są bardzo dużym problemem. Około 70% przebadanych dzieci ma zdiagnozowaną wadę postawy.

4.2.**„Program Profilaktyki próchnicy wśród dzieci Miasta Jastrzębie-Zdrój"**

Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu badań przesiewowych w kierunku wykrycia chorób jamy ustnej oraz próchnicy w badanej populacji dzieci z klas trzecich szkół podstawowych.

Etapy realizacji programu:

1) Edukacja zdrowotna, w tym prelekcja dla dzieci objętych programem,

2) Etap diagnostyczny, w tym:

   a) Badanie przeglądowe jamy ustnej - oznaczenie wskaźnika intensywności próchnicy PUW (dla zębów mlecznych) i PUW (dla zębów stałych),

   b) Ocena poziomu higieny jamy ustnej, ocena stanu przyzębia, ocena zgryzu.

   c) Indywidualny instruktaż w zakresie higieny jamy ustnej i zasad prawidłowego odżywiania

   d) Przekazanie na piśmie informacji dla rodziców o stanie uzębienia z zaleceniem dalszego postępowania;

   e) Lakowanie bruzd powierzchni żujących pierwszych zębów trzonowych stałych (szóstych) u dzieci, u których zabieg ten nie został wykonany w ramach refundacji NFZ przed ukończeniem 8 roku życia oraz w przypadkach utraty częściowej lub całkowitej laku szczelinowego.

Programem zostało objętych: 189 uczniów z klas trzecich z 18 szkół podstawowych z terenu miasta Jastrzębie-Zdrój. (uprawnionych do badań było 255 dzieci. Stanowi to 74,12% uprawnionych do badania dzieci.

Realizacja programu wykazała:

1) **Próchnicę zębów stałych u 50 (19,6%) dzieci,**

2) **Próchnicę zębów mlecznych u 725 (32,9%) dzieci,**

3) **Nieprawidłowy zgryz 70 (27,5%) dzieci,**

4) **Brak lub ubytki w lakowaniu bruzd powierzchni żujących pierwszych zębów trzonowych stałych (szóstych) u 100 (39,2%) dzieci.**

5) **Zęby szóste lakowane stwierdzono u 39 (15,3%) dzieci,**

Do przewidzianego w programie, zabiegu lakowania zębów szóstych zgłosiło się 10 dzieci, którym zalakowano łącznie 40 zębów. W roku 2017 przeprowadzono analogiczny program. Programem zostało objętych 1007 uczniów z klas trzecich z 18 szkół podstawowych z terenu miasta Jastrzębie-Zdrój. (uprawnionych do badań było 1255 dzieci). Stanowi to 80% uprawnionych do badania dzieci.

Realizacja programu wykazała:

1) **Ocena stanu higieny jamy ustnej: prawidłowa 881 osób (875), nieprawidłowa 126 osób (12%),**

2) **Próchnicę zębów stałych u 306 (30,4%) dzieci,**

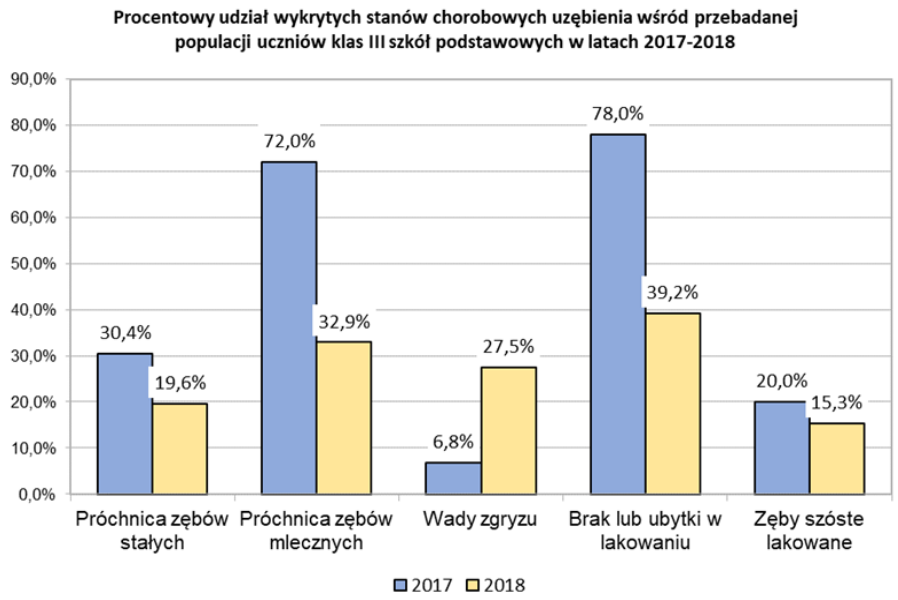
3) **Próchnicę zębów mlecznych u 725 (72%) dzieci,**

4) **Nieprawidłowy zgryz 68 (6,8%) dzieci,**

5) **Brak lub ubytki w lakowaniu bruzd powierzchni żujących pierwszych zębów trzonowych stałych (szóstych) u 785 (78%) dzieci.**

6) **Zęby szóste lakowane stwierdzono u 206 (20%) dzieci.**

Poniższy wykres obrazuje stan zdrowia dzieci klas trzecich w latach 2017-2018.

źródło: opracowanie własne

Realizacja programu wskazuje na duże zapotrzebowanie na świadczenia stomatologiczne dla dzieci. W Jastrzębiu-Zdroju tylko jeden podmiot leczniczy wykonuje świadczenia z rodzaju stomatologia dla dzieci, w ramach umowy z NFZ. Uzupełnienie, w tym zakresie oferty NFZ jest wskazane i oczekiwane przez rodziców/opiekunów dziecka.

4.3.**Profilaktyka i wczesne wykrywanie wad słuchu wśród uczniów klas pierwszych szkół podstawowych z terenu miasta Jastrzębie-Zdrój".**

Celem programu jest wczesne wykrywanie wad i schorzeń narządu słuchu u dzieci w wieku szkolnym oraz podejmowanie działań leczniczych w ramach świadczeń zdrowotnych finansowanych przez NFZ.

Przebieg realizacji programu prezentujemy poniżej:

1) Program był realizowany w okresie listopad-grudzień 2018 r.
2) Badaniem zostali objęci uczniowie klas pierwszych wszystkich szkół podstawowych z terenu miasta.
3) Podstawą przeprowadzenia badania było uzyskanie zgody rodziców/ opiekunów prawnych na przeprowadzenie badania dziecka zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa dotyczącym ochrony danych osobowych.
4) Przeprowadzenie badania słuchu metodą audiometrii tonalnej dla obydwu uszu, dla tonów o częstotliwości 1000, 2000 i 4000 Hz przy 20 dB natężenia, wraz z omówieniem uzyskanego wyniku.
5) W przypadku wykrycia nieprawidłowości skierowanie do dalszej diagnostyki w ramach finansowania przez NFZ.
6) Przeprowadzenie edukacji zdrowotnej rodziców, nauczycieli i pielęgniarek szkolnych, w formie prelekcji, wykładów, warsztatów. Na spotkaniach powinny być poruszone zagadnienia dotyczące realizacji przesiewowego badania słuchu, prawdopodobieństwa wystąpienia ubytku słuchu u dzieci, symptomów alarmowych wskazujących na możliwy problem ze słuchem.
7) Przygotowanie i prowadzenie ewidencji oraz dokumentacji programu.

Wyniki przeprowadzonych badań:

1) Populacja przewidziana do badania: 853.
2) Przebadanych zostało 802 dzieci.

3) 39 dzieci nie uczestniczyło w programie ze względu na brak zgody rodziców.

4) Przewidzianym w programie szkoleniem personelu, objęto 11 higienistek szkolnych.

Uzyskane wyniki:

Liczba zdiagnozowanych wad słuchu: 22, co stanowi 2,74% przebadanej populacji. Wynik badania został przekazany rodzicom opiekunom dzieci. Dzieci otrzymały skierowania do dalszej pogłębionej diagnostyki w ramach ubezpieczenia w NFZ.

Program zyskał pozytywna opinię Agencji Oceny Technologii Medycznej i Taryfikacji w Warszawie i jest rekomendowany do realizacji w latach 2018-2022. Z tego względu proponuje się przeprowadzić program pn.: **„Profilaktyka i wczesne wykrywanie wad słuchu wśród uczniów klas pierwszych szkół podstawowych z terenu miasta Jastrzębie-Zdrój" również w roku 2019.**

4.4.**Udział Miasta Jastrzębie-Zdrój w realizacji działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia na rzecz swoich mieszkańców.**

Miasto Jastrzębie-Zdrój, jako gmina i miasto na prawach powiatu, odpowiedzialne za realizację ustawowo nałożonych zadań z zakresu ochrony i promocji zdrowia od wielu lat podejmuje przedsięwzięcia zmierzające do poprawy zdrowia i jakości życia mieszkańców.

Zaplanowane do realizacji programy profilaktyczne skierowane są na działania z zakresu promocji zdrowia poprzez szeroko pojętą edukację związaną ze zdrowym stylem życia i zapobieganiem chorobom, profilaktykę chorób poprzez organizowanie i finansowanie badań profilaktycznych oraz prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej skierowanej do różnych grup wiekowych. Program Polityki Zdrowotnej dla mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój na rok 2019 wyznacza kierunki działań w zakresie poprawy jakości życia i stanu zdrowia społeczności lokalnej. Planowane w ramach Programu działania są wynikiem dogłębnej analizy sytuacji zdrowotnej mieszkańców, dokonanej na podstawie danych demograficznych, epidemiologicznych i środowiskowych. W celu realizacji działań na rzecz zaspakajania potrzeb zdrowotnych społeczności do współpracy zaproszono podmioty lecznicze z terenu miasta. Zapoznano się z przedstawionymi opiniami i spostrzeżeniami dotyczącymi najistotniejszych problemów zdrowotnych zaobserwowanych wśród mieszkańców. Przeanalizowano również zebrane dane epidemiologiczne a także mapy potrzeb zdrowotnych prowadzone przez Ministra Zdrowia zgodnie z art. 95a ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Patrz: http://www.mpz.mz.gov.pl/wojewodztwo-slaskie-2018/

Każdy z opracowanych programów zdrowotnych wyznacza cele główne i cele szczegółowe, jednakże wszystkie one służą realizacji celu nadrzędnego, który zakłada poprawę zdrowia i jakości życia mieszkańców miasta. Założeniem jest, aby programy polityki zdrowotnej organizowane i finansowane przez miasto Jastrzębie-Zdrój uzupełniały ofertę profilaktyczną Ministerstwa Zdrowia i Narodowego Funduszu Zdrowia. W ramach Programu planuje się współpracę ze Śląskim Oddziałem NFZ poprzez podjęcie działań, umożliwiających mieszkańcom korzystanie z bezpłatnych badań profilaktycznych organizowanych i finansowanych w danym roku przez Śląski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia. Po stronie NFZ będzie finansowanie świadczeń profilaktycznych, a po stronie miasta dostarczenie mieszkańcom informacji o celach i zasadach uczestnictwa w programach zdrowotnych, oraz placówkach służby zdrowia na terenie miasta, gdzie mieszkańcy będą mogli z nich skorzystać. Ta forma współpracy pozwoli na racjonalne wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na świadczenia profilaktyczne zarówno ze strony NFZ jak i miasta oraz zapobiegnie finansowaniu tych samych zadań z dwóch źródeł. Samorząd Miasta Jastrzębie-Zdrój dąży do uzupełnienia świadczeń finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia o działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia. Ich celem jest ułatwienie dostępu do profilaktycznych badań diagnostycznych oraz podniesienie świadomości zdrowotnej mieszkańców. Profil przygotowywanych interwencji – działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia jest odpowiedzią na wcześniej opisaną sytuację epidemiologiczną. W związku ze specyficzną sytuacją demograficzną miasta tj. postępującym starzeniem się społeczeństwa oraz malejącym przyrostem naturalnym, Program przewiduje

szereg działań prewencyjnych skierowanych właśnie do dzieci i osób starszych. Są to grupy szczególnie narażone na niekorzystne oddziaływanie czynników środowiskowych oraz niedobór świadczeń opieki zdrowotnej spowodowany uzależnieniem w ich dostępie od osób trzecich, tj. pomocy i troski rodziców, opiekunów, szkoły itp. W ostatnich latach, ze względu na ciągłe przekształcenia w systemie opieki zdrowotnej w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, odstąpiono również od zapewnienia dzieciom opieki lekarskiej i stomatologicznej w szkole. W związku z powyższym zapewnienie opieki profilaktycznej nad dzieckiem spoczywa na rodzicach, którzy w obecnych czasach, pomijając sytuacje patologiczne, nie zawsze temu obowiązkowi potrafią podołać. Programy profilaktyczne skierowane do dzieci zaplanowane są w taki sposób, aby uzupełniać zakres świadczeń profilaktycznych oferowanych w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego oraz umożliwić zapobieganie i wczesne wykrywanie chorób i nieprawidłowości wieku rozwojowego. Podjęcie zaproponowanych działań będzie miało korzystny wpływ na wychowanie młodego, zdrowego pokolenia Jastrzębian.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Higiena Szkolna", która sprawuje opiekę nad uczniami wszystkich typów szkół w mieście, podaje, iż najczęstszymi problemami zdrowotnymi dzieci i młodzieży są wady postawy, kolejno wady wzroku i alergie. Zwiększa się liczba uczniów zakwalifikowanych do grupy z nadwagą i otyłością. Prowadzenie edukacji zdrowotnej wśród dzieci obejmującej m.in. zasady zdrowego stylu życia, racjonalnego odżywiania, naukę aktywnego spędzania wolnego czasu, udzielania pierwszej pomocy, szeroko pojętej higieny, przyniesie w przyszłości wymierne efekty w postaci zmniejszenia zachorowalności i umieralności na choroby tzw. cywilizacyjne: cukrzycę, układu krążenia, czy nowotwory i przyczyni się do poprawy ogólnego stanu zdrowia społeczeństwa.

Duży nacisk w Programie położono również na działania skierowane do osób starszych. Konsekwencją wyraźnego procesu starzenia się społeczeństwa polskiego, widocznego już od wielu lat, jest duża liczebność grupy osób w wieku poprodukcyjnym, tj. powyżej 65 lat. Zgodnie z Ustawą z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych za osobę starszą uznaje się osobę powyżej 60 roku życia. Według aktualnych danych statystycznych Miasto Jastrzębie-Zdrój zamieszkuje obecnie ok. 22 tys. osób powyżej 60 roku życia, czyli blisko 26 % ogółu mieszkańców. Dodatkowo, należy przypuszczać, że trwanie życia będzie się sukcesywnie wydłużało, sprzyjając zwiększeniu ludności w starszym wieku, w ogólnej populacji Polski, w tym również naszego miasta.

Biorąc pod uwagę przedstawione statystyki, najważniejszym zadaniem powinna być nie tylko troska o dalsze wydłużanie życia, ale również podejmowanie takich działań, które będą sprzyjać pomyślnemu starzeniu się mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój.

Programy profilaktyczne skierowane do tej grupy wiekowej mają na celu poprawę jakości życia osób starszych oraz ich kondycji zdrowotnej, ułatwienie dostępu do badań przesiewowych i w konsekwencji złagodzenie skutków starzenia się. Wczesne wykrycie nieprawidłowości u osób starszych wraz z podjęciem stosownych działań leczniczych, rehabilitacyjnych i terapeutycznych przyniesie korzyści w postaci zmniejszenia nakładów na leczenie zaawansowanych stanów chorobowych w tej grupie wiekowej.

Ponadto podmioty lecznicze z terenu miasta wskazują na następujące problemy zdrowotne obserwowane na przestrzeni ubiegłego roku:

- rak piersi u kobiet, rak narządu rodnego, rak jelita grubego, rak prostaty, choroby układu oddechowego, choroby układu krążenia, osteoporoza, choroby układu moczowego.

4.5. **Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób będących największym problemem zdrowotnym jastrzębian-propozycja programów profilaktycznych planowanych do realizacji w roku 2019.**

Kierując się dostępnymi danymi epidemiologicznymi jak również odpowiadając na potrzeby zdrowotne mieszkańców miasta Wydział Polityki Społecznej i Mieszkaniowej – odpowiedzialny za realizację działań zawartych w niniejszym programie, opracował i proponuje do realizacji programy polityki zdrowotnej z następujących obszarów:

1) Program profilaktyki próchnicy dla dzieci miasta Jastrzębie-Zdrój,

2) Program edukacyjny z zakresu zdrowego odżywania połączony z promocją aktywności fizycznej, dla uczniów szkół podstawowych miasta Jastrzębie-Zdrój,

3) Profilaktyka wad i schorzeń wzroku u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.

4) Profilaktyka wad i schorzeń narządu słuchu u dzieci w wieku szkolnym.

5) Program profilaktyki dla seniorów –zdrowy senior, składający się z następujących części:

a) Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka prostaty – program adresowany do mężczyzn powyżej 60 roku życia,

b) Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób układu krążenia – program adresowany do mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 lat.

c) Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób układu oddechowego - program adresowany do mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 roku życia.

d) Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób nowotworowych dolnego odcinka przewodu pokarmowego- program adresowany do mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.

e) Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób nowotworowych narządu rodnego- program adresowany do mieszkanek miasta powyżej 60 roku życia.

f) Profilaktyka i wczesne wykrywanie czerniaka oraz innych zmian skórnych program adresowany do mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.

6) „Program polityki zdrowotnej w zakresie szczepień profilaktycznych przeciwko grypie osób powyżej 60 roku życia zamieszkałych na terenie miasta Jastrzębie-Zdrój".

7) „Program profilaktyki cukrzycy".

8) Program profilaktyki dla kobiet w zakresie nowotworów gruczołu piersiowego wraz z edukacją zdrowotną i nauką samobadania piersi.

Zakres rzeczowy i finansowy realizowanych zadań, na każdy rok obowiązywania Programu będzie zatwierdzała Rada Miasta Jastrzębie-Zdrój, stosownie do wielkości zaplanowanych środków budżetowych. Kwoty na poszczególne lata realizacji Programu będą określane każdorazowo w budżecie miasta na dany rok. Opracowane nowe projekty programów polityki zdrowotnej zostaną przesłane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, tj. art. 48a ust. 1. ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zaopiniowania przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w Warszawie. Termin udzielenia opinii przez AOTM to zgodnie z art. 48a ust. 3 przywołanej wyżej ustawy, 2 miesiące od daty wpływu projektu programu. Po uzyskaniu opinii, nastąpi wybór, w drodze konkursu ofert, realizatora programu, zgodnie z art. 48b w/w ustawy. Zaproponowane projekty programów są zgodne z celami operacyjnymi określonymi w Narodowym Programie Zdrowia (NPZ) i mają pomóc w osiągnięciu celu nadrzędnego: by Polacy żyli dłużej i w jak najlepszym zdrowiu.

Cele operacyjne NPZ skupiają się na przeciwdziałaniu najważniejszym czynnikom wpływającym na zdrowie. W katalogu zadań niezbędnych do realizacji tych celów znajdują się działania niezbędne do poprawy stanu zdrowia i jakości życia zarówno całego społeczeństwa i szczególnie zagrożonych grup. Na podstawie dostępnych danych dotyczących stanu zdrowia społeczeństwa w NPZ zostały wskazane najważniejsze obszary działania:

a) poprawa sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa,

b) profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych i uzależnieniami behawioralnymi,

c) poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa,

d) poprawa zdrowia prokreacyjnego,

e) ograniczenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zagrożeń fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku zewnętrznym, miejscu pracy, zamieszkania, rekreacji oraz nauki,

f) promocja zdrowego i aktywnego starzenia się.

4.6.**Ogólne założenia zaproponowanych do realizacji w roku 2019 programów polityki zdrowotnej.**

1. **Program profilaktyki próchnicy dla dzieci miasta Jastrzębie-Zdrój.**

4.7.**Cel główny**

Zmniejszenie wartości wskaźnika próchnicy u dzieci oraz zwiększenia odsetka dzieci ze zdrowym uzębieniem.

4.8.**Cele szczegółowe**

Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości w zakresie zdrowia jamy ustnej wśród dzieci oraz ich opiekunów w odniesieniu do właściwej higieny jamy ustnej i diety tj. rodzaju spożywanej żywności,

Motywowanie rodziców do regularnych wizyt dziecka w gabinecie stomatologicznym celem wykonania przeglądów jamy ustnej oraz zalecanych zabiegów profilaktyczno- leczniczych finansowanych, z NFZ lub odpłatnych,

Rozwijanie prawidłowych nawyków higienicznych i żywieniowych u dzieci oraz kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie.

4.9.**Planowane interwencje**

Profilaktyka pierwotna: wykłady edukacyjne na temat choroby próchnicowej, jej powikłań i wpływu na stan zdrowia ogólnego. Propagowanie prawidłowych nawyków żywieniowych: ograniczenia spożywania słodyczy, wysoko słodzonych napojów. Nauka zasad utrzymania prawidłowej higieny jamy ustnej oraz stosowania profilaktyki fluorkowej. Rozpropagowanie informacji na temat profilaktycznych świadczeń stomatologicznych przysługujących dzieciom w ramach świadczeń NFZ. Profilaktyka wtórna: badanie przeglądowe jamy ustnej - oznaczenie wskaźnika intensywności próchnicy PUW(Z) i PUW(P), ocena poziomu higieny jamy ustnej, ocena stanu przyzębia, ocena zgryzu, indywidualny instruktaż w zakresie higieny jamy ustnej i zasad prawidłowego odżywiania, przekazanie na piśmie informacji dla rodziców o stanie uzębienia z zaleceniem dalszego postępowania, lakowanie bruzd powierzchni żujących pierwszych zębów trzonowych stałych (szóstych) u dzieci, u których zabieg ten nie został wykonany w ramach refundacji NFZ przed ukończeniem 7 roku życia oraz w przypadkach utraty częściowej lub całkowitej laku szczelinowego.

5. **Program edukacyjny z zakresu zdrowego odżywania połączony z promocją aktywności fizycznej, dla uczniów szkół podstawowych miasta Jastrzębie-Zdrój.**

Cel główny: Wczesne wykrycie chorób, nieprawidłowości i zagrożeń u dzieci oraz

wczesna, właściwa interwencja.

5.1.**Cele szczegółowe:**

a) Zatrzymanie dalszego narastania nadwagi i otyłości u dzieci i młodzieży poprzez działania edukacyjne skierowane do dzieci i rodziców.

b) Wykrycie i skierowanie do leczenia chorób i wad często pomijanych w standardowych badaniach dzieci.

c) Ograniczenie powstawania wad postawy poprzez kompleksowe działanie diagnostyczne, korekcyjne i edukacyjne skierowane do dzieci i ich rodziców.

5.2.**Części składowe, etapy i działania organizacyjne**:

Profilaktyka pierwotna – wykłady edukacyjne - zdrowy styl życia – zapobieganie otyłości, zagrożenia wynikające ze stosowania używek, właściwe odżywianie-warsztaty kulinarne, wzrost aktywności fizycznej-atrakcyjne formy aktywności fizycznej (taniec, joga, fitness, pływanie, itp.)

Profilaktyka wtórna – badania przesiewowe w zakresie nadwagi i otyłości oraz wad postawy, wśród uczniów objętych programem. Badania przeprowadzone zostaną w szkolnych gabinetach medycznych przez zespół złożony z adekwatnego personelu medycznego.

Przeciwdziałanie nawrotom choroby i minimalizacja powikłań i niepełnosprawności- objęcie opieką specjalistów dzieci, u których wykryto istotne problemy zdrowotne.

6. **Profilaktyka wad i schorzeń wzroku u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.**

Celem programu jest wczesne wykrywanie wad i schorzeń narządu wzroku u dzieci uczęszczających do jastrzębskich szkół i przedszkoli poprzez wykonywanie specjalistycznych badań okulistycznych.

7. **Profilaktyka wad i schorzeń narządu słuchu u dzieci w wieku szkolnym.**

Celem programu jest wczesne wykrywanie wad i schorzeń narządu wzroku i słuchu u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz podejmowanie działań leczniczych w ramach świadczeń zdrowotnych finansowanych przez NFZ.

8. **Program kompleksowej profilaktyki zdrowotnej dla seniorów –zdrowy senior, składający się z następujących części:**

1) Profilaktyka i wczesne wykrywanie raka prostaty – program adresowany do mężczyzn powyżej 60 roku życia,
2) Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób układu krążenia – program adresowany do mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 lat.
3) Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób układu oddechowego - program adresowany do mieszkańców miasta w wieku powyżej 60 roku życia.
4) Profilaktyka i wczesne wykrywanie chorób nowotworowych dolnego odcinka przewodu pokarmowego-program adresowany do mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.
5) Profilaktyka i wczesne wykrywanie czerniaka oraz innych zmian skórnych-program adresowany do mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia.

1) **Cel główny Programu:** Profilaktyka chorób przewlekłych prowadzących do powstawania nieodwracalnej niesprawności o 2 % rocznie w trakcie realizacji programu i ograniczanie konsekwencji nieleczonej wielochorobowości starszych mieszkańców.

2) **Cele szczegółowe Programu:**

a) Zwiększenie wykrywalności utajonych problemów zdrowotnych występujących u osób starszych.
b) Zwiększenie aktywności fizycznej uczestników programu i mieszkańców miasta w grupach powyżej 60 roku życia.
c) Tworzenie warunków do zdrowego i aktywnego życia osób starszych i osób starszych niepełnosprawnych,
d) Poprawa akceptacji wieku starszego, jako etapu życia i zwiększenie możliwości rozwoju osób starszych w mieście,
e) Obniżenie zachorowalności i umieralności z powodu chorób układu krążenia oraz chorób nowotworowych populacji objętej programem poprzez wczesne wykrywanie, redukcję występowania, natężenia czynników ryzyka, oraz ograniczenie powikłań.

3) **Planowane interwencje**

Profilaktyka pierwotna: wykłady edukacyjne na temat chorób układu krążenia oraz schorzeń nowotworowych: gruczołu krokowego, płuc, przewodu pokarmowego, skóry, powikłań spowodowanych w/w chorobami i ich wpływu na stan zdrowia ogólnego. Nauka samoobserwacji. Edukacja w zakresie właściwego reagowania na wykryte niepokojące zmiany chorobowe. Przekazanie informacji o możliwościach diagnostycznych i leczniczych, dostępnych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Rozpropagowanie informacji na temat profilaktycznych świadczeń przysługujących w ramach świadczeń NFZ.

Profilaktyka wtórna: badania przesiewowe właściwe dla programów

a) badanie PSA oraz badanie fizykalne per rectum lub USG –dotyczy profilaktyki i wczesnego wykrywania raka prostaty,

b) badanie USG naczyń żylnych lub tętniczych – dotyczy profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób układu krążenia,

c) badanie spirometryczne i prześwietlenie klatki piersiowej – dotyczy profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób układu oddechowego,

d) kolonoskopia- dotyczy profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób nowotworowych przewodu pokarmowego,

e) dermatoskopowa ocena zmian na skórze- dotyczy profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób nowotworowych skóry.

f) W przypadku wykrycia zmian chorobowych nienowotworowych, mieszkańcy uczestniczący w programach otrzymają informację o możliwości skontrolowania wykrytych zmian,

g) W przypadku podejrzenia nowotworu mieszkańcy skierowani zostaną na badania pogłębione wykonywane w ramach świadczeń finansowanych przez NFZ.

h) W przypadku wykrycia zmian o charakterze nowotworu złośliwego, mieszkańcy zostaną poinformowani o wyniku badania oraz zostaną im przedstawione możliwości leczenia.

9. **Program profilaktyki dla kobiet w zakresie nowotworów gruczołu piersiowego wraz z edukacją zdrowotną i nauką samobadania piersi.**

1) **Cel główny:**

Obniżenie umieralności mieszkanek miasta z powodu nowotworów złośliwych piersi poprzez wykrywanie choroby we wczesnym stadium rozwoju i nauki systematycznej samokontroli gruczołów piersiowych.

2) Cele szczegółowe:

a.zapewnienie powszechnej dostępności do profilaktycznych badań mammograficznych i sonomammograficznych,

b.wczesne wykrywanie i diagnozowanie stanów przedrakowych**,**

c.ułatwienie kobietom biorącym udział w programie możliwości konsultacji lekarskich, szybkiej diagnostyki i leczenia w przypadku stwierdzenia zmian chorobowych,

d.edukacja zdrowotna kobiet poprzez: zwiększenie poziomu wiedzy na temat czynników ryzyka chorób nowotworowych, zwiększenie świadomości zdrowotnej, wyrobienie nawyku dbania o własne zdrowie w tym nauka samobadania piersi.

3) **Planowane interwencje**

9.1.Profilaktyka pierwotna: wykłady edukacyjne na temat raka gruczołu piersiowego, powikłań i wpływu na stan zdrowia. Nauka samobadania piersi oraz samoobserwacji. Edukacja w zakresie właściwego reagowania na wykryte niepokojące zmiany. Przekazanie informacji o możliwościach diagnostycznych i leczniczych, dostępnych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Rozpropagowanie informacji na temat profilaktycznych świadczeń przysługujących w ramach świadczeń NFZ.

9.2.Profilaktyka wtórna: badanie przesiewowe- badania mammograficzne lub pomocniczo sonomammograficznych (USG piersi)**.** W przypadku wykrycia zmian chorobowych nienowotworowych, kobiety otrzymają informację o możliwości skontrolowania tej zmiany. W przypadku podejrzenia nowotworu złośliwego kobiety skierowane zostaną na badania pogłębione wykonywane przez wykonawcę badań mammograficznych czy sonomammograficznych, w ramach świadczeń finansowanych przez NFZ. W przypadku wykrycia nowotworu złośliwego piersi, pacjentka zostaje poinformowana o wyniku badania oraz ma przedstawione możliwości leczenia, a także wskazane ośrodki, w których takie leczenie może być przeprowadzone.

10. **„Program polityki zdrowotnej w zakresie szczepień profilaktycznych przeciwko grypie osób powyżej 60 roku życia zamieszkałych na terenie miasta Jastrzębie-Zdrój”**

Infekcje grypowe są szczególnie groźne dla osób w podeszłym wieku. W tej grupie pacjentów są one najczęstszą przyczyną zaostrzeń chorób układu oddechowego, mogą także prowadzić do powikłań ze strony pozostałych układów, w tym układu sercowo-naczyniowego. Liczne badania farmakoekonomiczne wskazują, iż szczepienie przeciwko grypie jest postępowaniem o wysokim współczynniku efektywności, szczególnie w populacji osób starszych. Stosowanie szczepień ochronnych zmniejsza liczbę zachorowań, redukuje liczbę hospitalizacji i śmiertelność z powodu grypy i jej powikłań. Szczepienia ochronne dodatkowo zmniejszają zużycie antybiotyków, co biorąc pod uwagę rosnącą oporność bakterii, jest korzystnym zjawiskiem.

1) **Cel główny**: Zapobieganie zakażeniom spowodowanym wirusem grypy poprzez realizację szczepień ochronnych, a w konsekwencji zmniejszenie zachorowalności na grypę oraz redukcja powikłań pogrypowych, wśród mieszkańców powyżej 60 roku życia.

2) **Cele szczegółowe:**

- uniknięcie poważnych powikłań pogrypowych takich jak: zapalenie płuc, zapalenie ucha środkowego, zapalenie mięśnia sercowego, zapalenie mózgu;
- podniesienie poziomu wiedzy na temat szczepień przeciw grypie i ich celowości;
- zmotywowanie osób w wieku powyżej 60 r.ż. do szczepień przeciw grypie poprzez:

a) dystrybucja materiałów edukacyjnych,

b) stwarzanie optymalnych warunków do wykonania szczepień,

c) wykonanie szczepień przeciw grypie.

3) **Planowane interwencje.**

Program realizowany będzie z udziałem podmiotów leczniczych wyłonionych w drodze konkursu ofert, których pracownicy dysponują odpowiednimi kwalifikacjami oraz doświadczeniem w przeprowadzaniu szczepień profilaktycznych. Szczepienia prowadzone będą pod nadzorem lekarzy, po wcześniejszym uzyskaniu pisemnej zgody na wykonanie szczepienia. W ramach wizyty lekarskiej uczestnicy programu poinformowani zostaną o możliwości wystąpienia niepożądanych odczynów poszczepiennych i sposobie postępowania w sytuacji ich wystąpienia. Wyboru szczepionki dokonywać będą podmioty lecznicze - realizatorzy programu.

11. **„Program profilaktyki cukrzycy”.**

W ramach programu prowadzona jest edukacja zdrowotna połączona z nauką samokontroli poziomu cukru, umiejętnością podawania insuliny oraz samoobserwacji i profilaktyki powikłań cukrzycy. Edukację zdrowotną prowadzą specjalnie przeszkolone pielęgniarki. Realizacja działania wymaga opracowania programu polityki zdrowotnej i uzyskanie pozytywnej opinii AOTMiT.

12. **„Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób układu moczowego”.**

W ramach programu prowadzona jest edukacja zdrowotna połączona z badaniami laboratoryjnymi, nauką samoobserwacji i profilaktyką powikłań. Jest to działanie zgłoszone przez Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju. Realizacja działania wymaga opracowania programu polityki zdrowotnej i uzyskanie pozytywnej opinii AOTMiT.

13. **„Program profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy”.**

W ramach programu prowadzona jest edukacja zdrowotna połączona z badaniami laboratoryjnymi, nauką samoobserwacji i profilaktyką powikłań. Jest to działanie zgłoszone przez Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju oraz inne podmioty lecznicze z terenu miasta. Realizacja działania wymaga opracowania programu polityki zdrowotnej i uzyskanie pozytywnej opinii AOTMiT.

13.1.**Edukacja zdrowotna i promocja zdrowego stylu życia wśród różnych grup mieszkańców Jastrzębia-Zdroju.**

W ramach w/w działań w roku 2019 do realizacji zaplanowano następujące działania.

1) Zorganizowanie **XXI Jastrzębskich Dni Promocji Zdrowia.**
2) Promowanie zdrowia wśród dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz dorosłych mieszkańców – warsztaty i zajęcia edukacyjne z zakresu promocji zdrowia. Ze szczególnym naciskiem na:
   a) poprawę sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa,
   b) profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych i uzależnieniami behawioralnymi,
   c) poprawę dobrostanu psychicznego społeczeństwa,
   d) poprawę zdrowia prokreacyjnego,
   e) ograniczenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zagrożeń fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku zewnętrznym, miejscu pracy, zamieszkania, rekreacji oraz nauki,
   f) promocję zdrowego i aktywnego starzenia się.
3) XVII Miejski Turniej Wiedzy o Zdrowiu.

13.2.W celu poprawienia dostępności świadczeń zdrowotnych miasto Jastrzębie-Zdrój udziela wsparcia podmiotom leczniczym, zakupując na ich użytek urządzenia i sprzęt medyczny. W roku 2019 również zakupione zostaną urządzenia medyczne, które wykorzystywane zostaną podczas leczenia mieszkańców i wykonywania badań profilaktycznych.

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

System ubezpieczenia zdrowotnego w Narodowym Funduszu Zdrowia zakłada finansowanie bieżącej działalności opieki zdrowotnej ze środków, pochodzących ze składek na ubezpieczenie zdrowotne. W związku z powyższym całość uzyskanych tą drogą środków pozostaje w dyspozycji Narodowego Funduszu Zdrowia. Zatem, efektem odejścia od finansowania służby zdrowia bezpośrednio z budżetu państwa jest nałożenie na jednostki samorządu terytorialnego ustawowych zadań z zakresu ochrony zdrowia bez zapewnienia środków na ich realizację. Wobec powyższego zadania w tym zakresie, samorząd realizuje w miarę posiadanych możliwości z własnego budżetu, jako zadania własne gminy, wynikające z: art. 7 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r.o samorządzie gminnym oraz art. 7 ust. 1 pkt 1 oraz art. 48 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W roku 2019 na realizację wszystkich działań zawartych w przedłożonym Programie Polityki Zdrowotnej zaplanowano kwotę w wysokości: 413 081 złotych.